

הכפר

היכבו

כפר חב"ד ארץ הקודש

גיליון חגיגי

לשנה טובה תיכתבו ותיחתמו!

חידת הכפר
החידה
הראשונה נפתרה
ויש חידה
חדשה!

טראכט גוט

מבחן הימים הנוראים
לאור מסקנות
ועדת טרכטנברג
עמ' 17

נסיון העושר

לר"י קמינצקי יש
רעיון שיפתור לכולנו
את כל הבעיות
עמ' 16

היום הרת עולם

שביבים מרגשים על
ראש השנה במחיצת
רבותינו נשיאינו
עמ' 12

ראיון החודש

חמישה אנשים
טובים שמשפרים
את איכות חיינו
עמ' 4

דבר מלכות

קטעים מדברי הרבי בחודשי תשרי בשנים עברו

שתהיה התעוררות תשובה אמיתית, תשובה עילאה, ובפרט כפי הקביעות בשנה זו, שמייד מראש־השנה נכנסים לשבת; אחרי מוצאי ראש־השנה מתחיל שבת, שעל שבת נאמר "וקראת לשבת עונג", שזהו עניין התענוג, שעניינו שפועל הרחבה בכל העניינים - באור, כוח וחיות - שיומשך כך על כל השנה; הרחבה בכל העניינים, ועד לאמיתית עניין ההרחבה שזהו הגאולה השלימה והאמיתית עלידי משיח צדקנו. לשנה טובה תיכתבו ותחתמו.

(מדברי הרבי לאחר מסירת הפ"נ הכללי באחת השנים)

איחולים בלשון יחיד

ונסיים כמנהג ישראל, שכאשר יהודים נפגשים יחדיו בימי חודש אלול, מביעים את איחוליהם וברכותיהם לשנה הבאה, ובלשון יחיד (כהוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) לכל אחד ואחת: "לשנה טובה תיכתב ותחתם".

(תורת־מנחם - התועדויות' תשמ"ג, כרך ד, עמ' 1962)

עיקר ההכנה - שלום ואחדות!

כאשר הראש מרגיש את מעלת הרגל, והרגל את מעלת הראש - אזי נעשים "קומה אחת שלימה" ועד שמגיעים למדרגה נעלית יותר - "מבלי ימצא האדם ראש וסוף", שעניין זה נעשה בראש־השנה. וכמו שכתוב "ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם", שדווקא "בהתאסף ראשי עם", כולם יחד, שהוא עניין ההתכללות "מבלי ימצא האדם ראש וסוף" - נעשה "תמליכוני עליכם". וההכנה לזה היא, כאמור, ההתכללות ד"אתם ניצבם גו'" - שכל בני ישראל יחד הם "קומה אחת שלימה", ועד שעיקר ההכנה לראש־השנה נעשית עלידי עניין השלום והאחדות.

(תורת־מנחם - התועדויות' תשי"ד, חלק שלישי (יד), עמ' 215)

מראש־השנה נכנסים לשבת

ה' יתברך ייתן לכל אחד שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות,

דבר הרב

אל תושבי הכפר שיחיו שלום וברכה!

בפרוס עלינו הימים־הנוראים ולאחריהם ימי השמחה של חודש תשרי, נאחל לכל אחד ואחת מתושבי כפר־חב"ד היקרים כתיבה וחתומה טובה, לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בהמשך לקריאתנו כאן בחודש שעבר, בעניין הצניעות, ברצוננו לשבח את כל אלה שלקחו את הדברים לתשומת לב והוסיפו חיזוק וזהירות בגדרי הצניעות. בכך הוסיפו קדושה וטהרה לכפר־חב"ד, הכפר של הרבי. מהן יראו וכן יעשו כל מי שעדיין לא עשו את הצעדים הדרושים בכיוון זה.

הדברים אמורים ביתר שאת וביתר תוקף בימים אלה אשר בהם מרבים לבוא לבית־הכנסת, להשתתף בתפילות, בשמיעת קול שופר וכו' - הנה בהם חשובה ביותר הזהירות בשמירה על הופעה צנועה ומכובדת, כהוראת תורתנו הק', בכדי שלא להיכשל ולא להכשיל

המד"א הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א

אחרים. והרי כאו"א רוצה לזכות בדין ולהיכתב ולהיחתם, ביחד עם כל שאר בני הבית, בספר חיים טובים. ואיך אפשר לעמוד לפני ה' ולבקש ממנו שנה טובה אם באותה שעה עצמה עוברים על רצונו, ח"ו.

ובכפל כפליים אמורים הדברים בהתקרב חג־הסוכות הבעל"ט, כאשר מתכנסים למקום אחד אנשים, נשים וטף לשמחת בית־השואבה. כידוע ששבית־המקדש עשו "תיקון גדול" בתחום זה, שכן רק כך, כאשר נזהרים בענייני הצניעות - השמחה היא שמחה אמיתית ואפשר לשאוב ממנה "רוח הקודש".

לשכת הרבנות תוסיף ותפקח על יישום הדברים בשטח.

ונחתום מעין הפתיחה, בברכת שנה טובה ומתוקה, שנת שפע וברכה בבני, חיי ומזוני רוחי ובכולם רווחי, שנת גאולה וישועה.

לשנה טובה נכתב ונחתם
הרב מרדכי שמואל אשכנזי

דבר היו"ר

ר' בנימין ליפשיץ

תושבים יקרים

ערב השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה, ברצוני לאחל לכולנו שנה טובה ומתוקה, שנה שבה נהיה ראויים לברכת שמים ולשפע הרב שמשפיע לנו הרבי.

במקום שבו אני נמצא ובתפקיד רב הזכות והאחריות שאני ממלא, בסייעתא דשמיא, אני נוכח כל יום מחדש בכוחות המיוחדים שמעניק הרבי לכפר־חב"ד. אני רואה אותם כאשר בעיות הנראות בלתי פתירות נעלמות כלא־היו וכאשר הצלחות שבשום פנים ואופן אינני יכול לייחסן לעצמי, פשוט מתרחשות. המסקנה היא, שהשפע נמשך וכל מה שעלינו לעשות הוא 'כלי להכיל את השפע, ובעיקר... לא לקלקל ולא לאבד חלילה את מה שנותנים לנו.

בשנה הקרובה תימשך בעזרת ה' תנופת העשייה בכפר־חב"ד בכל הנוגע לחזות פני

הכפר. בין השאר, תושלם העבודה הגדולה המתוכננת בגן הציבורי בשיכונים החדשים. בסופה של עבודה זו שתימשך שבועות מספר, ישודרג הגן ויהפוך לפינת־חמד נעימה ומרחיבת לב ודעת.

כמו כן אנחנו מתעתדים להמשיך במרץ רב בהשקעה בכל הקשור למערכת החינוך של הכפר, אותה הצבנו בראש מעיינינו - לקראת השלמת מבני חינוך חסרים, עקב הצמיחה והגידול במספר הנפשות כ"י, וכן בהשקעת משאבים לשיפור ושדרוג מערכת החינוך הקיימת.

הבה נחזק את האחדות בינינו ונשמור עליה מכל משמר, שכן היא כידוע ה'כלי' האמיתי לכל הברכות.

שנה טובה ומתוקה
בנימין ליפשיץ

זמני השבת בכפר חב"ד לפי אופק תלאביב

פרשה	כניסת שבת וחג	צאת שבת וחג
ראש-השנה	18:08	
האזינו/תשובה	18:05	19:03
יוה"כ וש"ק	16:56	17:54
חג הסוכות	16:50	17:48
שבת חוה"מ	16:48	17:46
שמחת-תורה	16:42	17:41
בראשית	16:40	17:39

יוצא־לאור ע"י ועד כפר־חב"ד

עורך: זלמן רודרמן

משתתפים: יוסף־יצחק קמיניצקי, מנחם ברוד, שלמה הרשקוף, שלמה־מאיר מארק, שמואל רסקין, שמוליק אורכמן, שרון גושן.

צילום: COL. מאיר דהן, מאיר אלפסי, יואל בליניצקי, שמוליק סופר, ברלה שיינר. שטורעם.

תמונת השער: י' בליניקו • השופר באדיבות 'וודאיקה' כפ"ח

דוא"ל: oirechman@gmail.com

כפר יותר טוב

שכל תושבי כפר-חב"ד יתאחדו... שישיכמו קום כל בוקר וילמדו חסידות... שיהיה להם מהיכן לשאול ציוד לאירועים... שבכל אחד מלילות חג-הסוכות ירקדו הכול בשמחת בית-השואבה... שפעמיים בשבוע הם ישתתפו בשיעור 'תניא'... לא, לא מדובר כאן ברשימת חלומות עתידניים, אלא במציאות אמיתית לגמרי, פרי יוזמתם של אנשים טובים שהחליטו להקדיש מעצמם לטובת הכלל ולשפר את איכות החיים הגשמית והרוחנית בכפר-חב"ד • חמישה סיפורים מלבנים לשנה טובה יותר

מה קרה, מדוע לא בא... בשבועיים האחרונים הוא מזהה מגמת עלייה במספר המשתתפים. "משתדלים כל הזמן לצרף עוד ועוד, שיטעמו ויראו כי טוב ה'. אין דרך טובה יותר לפתוח את היום מאשר טבילה במקווה, לימוד חסידות ותפילה. תושבי הכפר עמלים לפרנסתם, ואנחנו משתדלים לתת להם תמיכה של חסידות כדי לפתוח את היום כהוגן".

גלויברמן עומד גם מאחורי ערבי גיבוש המאורגנים למשתתפי השיעור. "פעם בחצי שנה, בערך, אנחנו מארגנים נסיעה לקברי צדיקים וכדומה, שם אנו מתוועדים יחד. היינו במירון שלוש פעמים, בחברון, בירושלים. מוציאים מהכפר אוטובוס מלא. השיעור", הוא חותם, "מיועד עבור אנשים שרוצים 'להתחיל את היום כמו בני-אדם'. אם אתם כאלו - גם אתם מוזמנים..."

להישאר מנומנים אחרי שיחת טלפון שלו בשעת בוקר מוקדמת.

"בראש-חודש כסלו הקרוב נציין בעזרת ה' חמש שנים לייסוד השיעור", הוא אומר. "הרעיון היה של ידידי ר' יוסי פלס ושל ר' בנימין ריבקיין - שמעניק רוח גבית לשיעור ומעודד אותנו להמשיך. אנחנו, מצידנו, מציעים לכל משתתף קפה ועוגה".

מה גורם בעצם לאנשים לטרוח ולקום מוקדם בבוקר ולהגיע לשיעור?

"כי אנחנו 'משגעים' אותם... צוחק ר' שלמה. "האמת היא, שפשוט אוהבים את הרב סוקניק. הוא דמות מאוד מיוחדת. אוהבים את המסירות ואת ההתמדה שלו, את היחס האישי שהוא מעניק לכל אחד. השיעור הוא מקום נעים וחיוני מאין-כמותו לפתוח בו את היום", הוא אומר.

במרוצת הזמן חדל. ניסיתי לשכנע אותו לחזור בקביעות, ואמרת לי לו שהשיעור מסוגל להביא ברכה. תשובתו הייתה: 'אתה מספר לי על כך? עד שבאתי לשיעור לא היו לנו ילדים'..."

שירות יקיצה רוחני

בשעה שש ועשרים וחמש דקות בבוקר מתרחשת תופעה מרנינה בבית-הכנסת 'בית מנחם'. עשרות תושבים, שמספרם מגיע לכ-60 איש, מתרכזים על הספסלים בקדמת בית הכנסת. נכחם, בעמדת המרצה: המשפיע הרב שי סוקניק, ר"מ ביישיבת 'אור שמחה' בכפר. עתה מתחיל שיעור בחסידות. זהו שיעור מרתק, שנמסר בטוב-טעם ובשפה קולחת, בנעימות ובפנים מאירות.

אלא שהרב סוקניק - איש הדברים - מסרב להתראיין, ומותיר את המלאכה בידי איש המעשה שמאחורי השיעור ומאחורי המשימה היותר קשה - להעיר את ציבור המשתתפים משנתם כדי שיגיעו בזמן לשיעור. זהו ר' שלמה גלויברמן, אברך נמרץ וחיביב שאי-אפשר

לפני 13 שנים, חוג קטן של אברכים תושבי הכפר - פחות ממניין - קבעו להם שיעור דו-שבועי ב'תניא'. הם התאספו בבית-הכנסת והאזינו להרה"ת הרב לימא וילהלם, כיום ראשי-יישיבת 'אהלי יוסף יצחק' בדטרויט. במהרה יצא שמו של הרב וילהלם כפה מפיך מרגליות. "השיעור גדל פתאום", אומר הרב יעקב (יענקל) קעניג, הרוח החיה שמאחורי השיעור המפורסם ב'תניא', ותוך זמן קצר החלו לנהור אליו עוד ועוד משתתפים.

מזה 13 שנים שהרב קעניג מארגן את שיעור 'תניא' פעמיים בשבוע בבית-הכנסת ע"ש ישראל אריה לייב בשכונת לוי-יצחק. אחרי ארבע שנים בהן לימד הרב וילהלם את השיעור הוא נסע לשליחות בחו"ל, ואת מקומו תפס הרב ישעיהו גולדברג, מגיד-שיעור בחסידות ביישיבת חב"ד בתל-אביב, המרתק את הקהל בקביעות. משך השיעור הוא חצי שעה, מ-9:45 ועד 10:45, והוא מתקיים בימים שני ורביעי (וסימנך, מפי הרב קעניג: "ימי ב' קודש").

"זהו שיעור מיוחד מאוד", אומר הרב קעניג בלהט - אותו להט בו הוא פונה אל כל עובר ושב, כמעט, ומשדלו להצטרף לשיעור. "באים יהודים ללמוד חסידות, זקנים עם נערים ממש, מכל הגילאים. במשך השנים היו תחלופות בקהל, אך אני משתדל לעורר כל הזמן לבוא וללמוד". ההישגים הלימודיים של השיעור

ניסים ונפלאות בשיעור

המימון, הוא אומר, מגיע מתושבים טובים, אך יש עוד מקום לעזור. "בתחילה, כאשר היינו פחות ממניין משתתפים, ההוצאות היו קטנות. אך עתה, כאשר השיעור גדל ב"ה, גם עלויות הכיבוד וכו' עלו בהתאם".

אחדות דרך הטלפון

ר' בנימין פינטל מצהיר כי הוא יהיה כן, כשנעתר לחשוף את הגורם לשיעור הטלפון הייחודי ב'קונטרס היחלצו'. "כאב לי", הוא אומר, "כשיש מצב של חוסר אחדות בכפר חב"ד. אני מאמין שלא רק אני חש כאב, אלא עוד הרבה חסידים תושבי הכפר. לפעמים יש תחושה של מחנאות וקבוצות בתוך המרקם החסידי שלנו. התופעה הזו חוצה משפחות ושכנים. אני מתפלל בבית-כנסת מסוים שבו יש שני מחנות, ובמשך תקופה ארוכה חשבתי לעצמי, איך אפשר לגשר על הפערים ולחבר את כולם באהבה זה לזה. זה הטריד אותי. הרי סוף-סוף, כשהיינו אצל הרבי, הייתה אחדות גמורה. אין טעם לפרט את המצב, שידוע לכול. העיקר הוא המעשה".

ר' בנימין החליט לזווג ולבצע. "בטבעי אינני איש המעשה", הוא אומר, "וזוה רק מלמד שכל אחד מאיתנו יכול לפעול ולעשות. הרבי תבע

מכולנו מעשים. ראיתי מכתב מהרבי לתושבי כפר־חב"ד ובו בקשה־הוראה ללמוד קונטרס 'היחלצו', העוסק כידוע באהבת־ישראל. חשבתי אפוא כי יהיה זה רעיון טוב לקיים את בקשתו־הוראתו של הרבי בנדון".

ר' בנימין פינטל חשב בגדול. בדמינו - כל תושבי כפר־חב"ד, מקטן ועד גדול, מתאספים לשיעור בקונטרס, מתוך אהבת־ישראל אמיתית. אך הוא גם ידע שהסיכויים המעשיים לכך נמוכים מאוד, ולכן הבריך בראשו רעיון יצירתי מאין־כמותו: ללכד את כל תושבי כפר־חב"ד לשיעור אחד, אך ללא צורך ביציאה מהבית. שיעור טלפוני!

האחדות נחוצה לכולנו

מאות תושבים מאזינים לשיעור מידי שבוע. ועד כפר־חב"ד מסייע בכיסוי חלק מהעלויות הגבוהות. את שאר המימון משלם ר' בנימין מכיסו או מגייס מתורמים פרטיים. "יש לזה עוצמה אדירה, שקשה לתארה במילים", הוא אומר. ההצלחה שהוא רואה בשיעור מעניקה לו את המוטיבציה להשקיע מזמנו ומהונו כדי לשפר אותו ולעשותו יותר אטרקטיבי. "אני לא עסקן או איש חברתי", הוא מצטנע, "אבל כשרואים משהו שהוא בביורו רצונו של הרבי, ורוצים לעשותו - יכולים. המסר שלי הוא מסר של אהבת־ישראל. בואו נחשוב על כל מיני אנשים עם דעות שאנחנו לא מתחברים אליהן. הרבי הרי היה מקבל את כולם בסבר פנים יפות! אצל הרבי כולם היו כלולים, אז אם ננסה להביט בסובבים אותו דרך עיניו של הרבי, ונשים לב לאהבה שהקריין הרבי על כולם - ננהג כך גם אני".

ומהיכן השיג את מספרי הטלפון של תושבי כפר־חב"ד? ר' בנימין זוקף את מאגר הנתונים הזה ליכות שיתוף פעולה עם חברה פרסומית שמחזיקה בו. "אבל מי שלא מקבל את הטלפון שלנו מסיבה כלשהי, או שהוא מעוניין לצאת מרשימת הטלפונים שלנו, יכול פשוט ליצור עמנו קשר ונטפל מייד בפנייתו".

אגב, הקטעים הבאים בקונטרס 'היחלצו' הינם בעלי אופי 'השכלתי' מובהק, ועל־כן התבקשו המשפיעים ללמד קטעים משיחות ומאמרים אחרים, הנוגעים לעניין האחדות. "המטרה היא שהמסר יגיע בכולם - אנשים, נשים וטף", מוסיף ר' בנימין ואומר. "הרעיון

הוא, שכולנו אברים בגוף אחד. הרבי הצמד צדק מדבר על כך בדרך מצוותית. ולמרות שכל אבר בגוף שונה מחברו, אם מישהו ישנא חלילה יהודי אחר הוא עצמו יהפוך לבעל מום. היום יודעים שבכל תא מהדני"א שמרכיב את כל האברים כלולים כל האברים. לכן האחדות נחוצה עבור כולנו כקולקטיב ועבור כל אחד מאיתנו כפרט". ואגב, אם מי מהקוראים מעוניין להשלים שיעור שחסר לו - יכול לפנות לר' בנימין פינטל ולקבל הקלטה ללא עלות.

בכפר־חב"ד שקט?!

איך היה נראה חגי־הסוכות ללא שמחת בית־השואבה הנודדת שמארגן ר' אהרן כהן? כבר 10 שנים הוא מארגן בכל אחד מלילות החג שמחת בית־השואבה, בכל פעם בשכונה אחרת בכפר. איך כל זה התחיל, אנו שואלים אותו.

ובכן, באחד מימי חול־המועד סוכות בשנת תש"ס התוועד בסוכה שבחצר בית־הכנסת 'נחום יצחק' בשיכונים החדשים המשפיע הרב זלמן גופין. בתוך דבריו, עורר ה'משפיע' על כך שאין שמחת בית־השואבה ממוסדת בכפר שמאורגנת בצורה מסודרת וקבועה. ועד הכפר נהג לארגן אירוע אחד בחג וכך גם צעירי־חב"ד ארגנו בחלק מהשנים שמחת בית־השואבה באחד מלילות החג. אך המנהג לא קיבל את תשומת־הלב הראויה לו. "הרבי דיבר על כך פעמים רבות כל־כך, שבחול־המועד צריכים לרקוד בשמחת בית־השואבה, ובכפר־חב"ד שקט?! בכל לילה יש לקיים שמחת בית־השואבה ברוב עם!", הדהדו דברי הזירוז של המשפיע.

הרב גופין פנה לר' בערל וילנקין, מנכבדי בית־הכנסת וגזברו, שנכח בהתוועדות, וביקשו להפנות לצורך העניין סכום של 1,000 דולר. ר' בערל נענה בחיוב. משתתף נוסף באותה התוועדות היה ר' אהרן כהן, משומעי לקחו הנאמנים של הרב גופין. הוא קפץ על העגלה והתנדב לפרוש את חסותו על היוזמה. "הודעתי שאני מוכן לקחת על עצמי את האתגר", הוא אומר בפשטות. וכך זה החל.

שמחה בלי הפסקה

עם התקרב חגי־הסוכות, דואגים לוחות המודעות לבשר לנו, תושבי הכפר, היכן נחגוג בכל ערב את שמחת בית־השואבה, והנהירה הגדולה למוקד השמחה - מובטחת. היא תיפסק רק באישון לילה, אחרי שיכלו הכוחות בקרב הרוקדים. "אנחנו מפזרים את מוקדי השמחה והריקודים, בכל ערב במקום אחר, כדי שאם יש מישהו מתושבי שכונת לוי־יצחק שאין ברצונו לנדוד עד לשיכונים החדשים המרוחקים או להיפך, יזכה לאירוע סמוך לביתו", מסביר ר' אהרן את הסיבה לנדידת האירועים ממקום למקום. ואם כבר בהתחשבות עסקינה, אין לשכוח כי העלויות הכרוכות בארגון האירועים כולם, כבדות ביותר.

כשהודעת שתיקח על עצמך את הארגון, היית מודע להוצאות הכספיות הרבות?
"האמת היא שכן", אומר ר' אהרן. "בשנים

שבועות, אני משריין את התזמורות המועדפות על הקהל, ורוצה לוודא שיש ברשותי את הנגנים הטובים ביותר שבקייאם במלאכתם היטב, כדי שהשמחה תהיה מושלמת".

ההשתתפות של תושבי הכפר מרשימה. "אנחנו הבחנו שהנשים נאמנות יותר מהגברים, ולמרות שאינן לוקחות חלק פעיל בשמחה, מאות מהן צופות בה ונותרות במעמד עד חצות הלילה ולא מפסידות אפילו תו אחד", הוא אומר בחיך.

מידי פעם הוא מבחין בילדים שנופלים באפיסת כוחות לתרדמה על המדרכה או באב הנושא על כתפיו את תינוק בשעת לילה מאוחרת. "ממש רואים את 'רוח הקודש' הקורנת מפניהם השמחות, וזה מאוד מרגש", הוא אומר בהתלהבות האופיינית לו. המראות הללו, לדבריו, הם שמעניקים לו את הכוח להתמיד בארגון ולשאת בעול ההוצאות.

"אני חש סיפוק אדיר", הוא אומר ומוסיף כי "נכון שיש לעיתים עיכובים וניסיונות, ויש כאלו שמתקשים לפרגן, או שמתלוננים, אבל אני זוכה על־פי רוב לעידוד רב מפי רוב מוחלט של התושבים. מהשמחה הזו אני מקבל את הכוח להתחיל ולארגן את השנה הבאה...".

גמ"ח למפות, מחמים ומחיצות

לפני כ־10 שנים זכה ר' חוני מרוזוב להתברך בשמחות משפחתיות רבות. ר' חוני, איש נמרץ עם חזון, התמודד עם הצורך לארגן ציוד כבד

לאירועים שארגן, דוגמת כיסאות, שולחנות ומחיצות, הבחין בביתן קטן שעמד בחצר בית אמו הסמוך לביתו - והקים גמ"ח.

"הסבתי את המבנה למחסן להשאלת ציוד לאירועים, לשמחות ולא־עלינו לימי אבל", הוא מספר. "מאז הגמ"ח התפתח, והוא פועל לעילוי־נשמת חותני הרב שמואל גוריביץ' ז"ל". כמה התפתח? כיסאות, שולחנות, מפות, ספסלים, מחיצות, תאורה, סידורים וארון קודש לבתי אבליים, מחמים, פלטות חשמליות, ועוד... "אפשר לקבל הכול במקום אחד", הוא אומר. זהו לא סלוגן לעסק, אלא מציאות פשוטה של חסד.

בחצי השנה הראשונה לפעילותו, סיפק הגמ"ח 3,000 כיסאות במצטבר לשואלים. מאז רק רבו הפניות, והן עומדות על כשני פונים ביום. "הגמ"ח מוגבל לתושבי הכפר בלבד, משום שאין לנו יכולת לשלוט על השאלות מחוצה לו", הוא אומר, ומתכוון בעיקר להתמודדות העיקרית של בעלי גמ"חים: השבת הציוד.

"בתקופה האחרונה אנשים שוכחים להחזיר", אומר ר' חוני. "לא מכבר התפתיתי להשאיל ארון־קודש למי שאינו תושב הכפר, הלה לא השיב אותו, ואני שכחתי את שמו. נאלצתי לפרסם מודעה בעיתון כדי שארון הקודש יושב לגמ"ח", הוא מספר ומציין בחיך כי אילולא היו כרוכים קשיים בפעילותו - לא היה מכונה המוסד "גמילות חסדים".

אנשים יודעים להעריך

ועוד לא דיברנו על העלויות הנכבדות של הציוד הרב, שנרכש מכספו של ר' חוני מרוזוב. "איננו גובים תשלום, אך כמובן שתרומות תתקבלנה בברכה. יש לנו הוצאות הן על ציוד חדש, והן על תיקון או השלמת ציוד שנחסר או ניזוק", הוא מסביר. "ישנם יהודים יקרים שנעזרים בנו לדבר מועט, אך יודעים להעריך את החיוניות של הגמ"ח והם מנדבים סכומים נאים כדי שגם אחרים ייהנו".

היקף הפניות כה גדול, עד שבביתו של ר' חוני יש מפתח זמין לכל אחד מבני הבית, ותושב המבקש לשאול ציוד, פשוט יוצר קשר טלפוני ומגיע לחצר הבית. אחד מבני המשפחה כבר יוביל אותו אל מחסן הגמ"ח וייתן לו את מבוקשו.

"בהתחלה הייתי מבקש המחאות פיקדון, אך הנטל שבדבר מרובה מתועלתו. מה גם שאני מעדיף שלא לספק את הציוד בידיי, משום שאני מוצא את עצמי משתתף במלאכת הסבלות... לכן גם אין לנו רישום מסודר של כל ההשאלות, ואנו סומכים על אמיתותם של המשאלים. כיום אני נמצא בחנות שלי רוב היממה, ומי שמתמסר באמת לגמ"ח אלו הם בני משפחת", הוא מדגיש.

אבל נתון מעודד אחד יש בפיו: "ברוך ה'", אומר ר' חוני, "הפניות לגמ"ח בגלל שמחות רבות פי כמה וכמה מהפניות בשל מקרים הפוכים...".

נהגה כי כן, חמישה אנשים, חמש יוזמות ברוכות המאירות את הכפר באור יקרות של תורה, חסד ואהבת־ישראל.

עשה לך רב

דינים ומנהגים לראש השנה, מאת המרא דאתרא הגאון החסיד הרב מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א • נערך עלידי הרב שלום בער אשכנזי שיחי'

עירוב תבשילין:

• בערב ראש השנה עושים 'עירוב תבשילין' ועלידי כך יכולים להכין את צורכי השבת ביום השני של החג. וצורכי שבת הכוונה היא הן מלאכות האסורות בשבת והמותרות ביום טוב והן דברים המותרים בעשייה בשבת, ש(בלא 'עירוב תבשילין') אסור לעשותם ביום טוב לצורך השבת, משום 'מכין מחג לשבת'.

• מנהגנו, כפי שתיקן רבנו בסידורו, הוא שכל אחד מערב לכל אנשי העיר כמו 'גדול העיר' דהיינו שלא רק שמערב לעצמו, אלא גם מזכה את העירוב לכל אנשי העיר שלא עירבו, ולכן סדר העירוב לפי מנהג זה הוא שלוקח בעל הבית את העירוב בידו ואומר "אני מזכה לכל מי שרוצה לזכות ולסמוך על עירוב זה" ואותו אחר לוקח ביד את העירוב ומגביה טפח ובהגבהה זו הוא זוכה בעירוב בשביל כולם ואז חוזר המערב ולוקח ממנו את העירוב ומברך ברכת העירוב ואחר כך אומר "ברוך יהא" וכו' כפי שכתוב בסידור.²

• האחר המגביה את העירוב כדי לזכות אותו לאחרים צריך להיות אדם זר או בנו הגדול הנשי או חתנו, ובדיעבד או כשאין מישהו אחר, יכול לזכות גם עלידי אשתו ועלידי בנו ובתו הגדולים שאוכלים על שולחנו.³

• 'עירוב תבשילין' הוא חובה על כל אחד לעשות בעצמו ולקחת דווקא מתבשיליו. למרות שמנהגנו הוא שכל אחד מערב לכל אנשי העיר, בכליזאת ניתן לסמוך על עירוב זה רק כאשר אינו יודע לערב או ששכח או שלא היה לו פנאי לערב בעצמו. אך אם לא עירב במזיד או שהתעצל, הרי זה פושע ובשום אופן אינו יכול להכין בחג את צורכי השבת.⁴ וודאי שאי אפשר לכתחילה לא לערב מתוך מחשבה לצאת ידי חובה בעירוב שעשה אחר, ואפילו אם המערב האחר התכוון במפורש לערב גם עליו.⁵

• מי שלא עירב, אינו יכול לבשל ולהכין צורכי שבת לאחרים בביתם בתבשיליהם, ואחרים אינם יכולים להכין לו את מאכליו, ואין לו ברירה אלא לקחת אוכל מאחרים או לתת את האוכל שלו לאחר שעירב במתנה ובקניין גמור, ואז נחשב שהאחר מכין את האוכל של עצמו ומותר לו מכיוון שהוא עירב.⁶

1. תחילת סימן תקכו.

2. וטעם הדבר שתיקן רבנו שכל אחד יעשה עירוב כ'גדול העיר' הוא כי מעיקר הדין כאשר הוא מערב לעצמו בלבד הרי הוא יוצא ידי חובה כבר בהגבהת העירוב ונמצא שכאשר מברך על העירוב לאחר ההגבהה הרי הוא מברך לאחר שקיים את עיקר המצווה (שאלה זו מקשה רבנו בסימן תקכט ק"א ב' ועיי"ש מה שתירץ), אך כאשר מערב ומזכה את עירובו לאחרים כ'גדול העיר' או הוא חייב לומר 'בדין' ואם לא אמר - אין זה עירוב, ומאחר שאומר 'בדין' לאחר הברכה נמצא שבידך לפני שקיים מצוות עירוב.

3. שם סי"ז.

4. שם סי"ד.

5. שם סי"ד.

6. שם סי"ח.

• זמן עשיית העירוב לכתחילה הוא בערב יום טוב עצמו, ובכל ערב יום טוב צריך לערב מחדש. ובדיעבד, אם עירב כמה ימים לפני החג ובערב החג שכח ולא עירב פעם נוספת - יכול לסמוך על העירוב שכבר עשה. אך אם נזכר בערב החג - עליו לערב שוב במאכל חדש או שייקח את העירוב הקודם ויאמר 'בדין' ולא יברך עליו.⁷ זמן סיום עשיית העירוב הוא קודם בין השמשות ואם לא הספיק עד בין השמשות יכול לערב בבין השמשות של כניסת החג⁸ אך אי אפשר לערב בראש השנה לאחר צאת הכוכבים.⁹

• העירוב נעשה בלקיחת לחם לפחות בשיעור כביצה (=56 גרם) וכדאי שיהיה לחם שלם (דוגמת לחמנייה או מצה) הראוי להצטרף ללחם-משנה¹⁰, וכן תבשיל חשוב כבשר או דג, לפחות בשיעור כזית (=27 גרם).

• צריך להחזיק את העירוב שיהיה קיים כל החג עד לאחר שיגמור את מלאכות הבישול לשבת. ואם נאבד או נאכל התבשיל קודם שהכין את צורכי שבת - אסור להכין בחג לצורך שבת¹¹, ולכן יש להקפיד להכניס את התבשיל למקרר לבל יתקלקל עד לכניסת השבת. כן יש להקפיד שלא יאכלוהו בטעות.

• במקרה שעשו עירוב ובתוך החג גילו שהעירוב נאכל, נעלם או התקלקל - אפשר לבשל ולהכין צורכי החג ולסמוך על העירוב של 'גדול העיר'.¹²

• מי שטעה ועירב רק בפת בלי תבשיל ורק לאחר שנכנס החג נודע לו הדבר, אין עירובו עירוב אך יכול הוא לסמוך על עירוב 'גדול העיר' (מה שאין-כן אם עירב רק בתבשיל, שאז עירובו טוב ויכול גם לאפות על סמך עירובו זה).

• בעל הבית פוטר בעירובו את כל בני ביתו האוכלים על שולחנו¹³, וכן פוטר את האורחים או בניו ובנותיו הגדולים המתארחים אצלו, דהיינו שגם הם יכולים להכין צורכי שבת בתבשיליו שיאכלו מהם בחג.¹⁴

• יכול למנות את אשתו או שליח שיערבו בעבורו ובתנאי שייקחו מתבשיליו. וכן אם לא יהיה בבית בחג צריך למנות אשתו או שליח לערב (ואינו יכול לערב עליהם במקום שבו הוא נמצא). ואם לא מינה אותה קודם החג - עליה לשאול רב.

• אישה שאין לה בעל צריכה לערב מתבשיליה או שתאמר לבנה

7. ס"ב.

8. שם ס"ט.

9. שם ס"ב.

10. כדי שיצטרף אח"כ ללח"מ.

11. שם ס"ה.

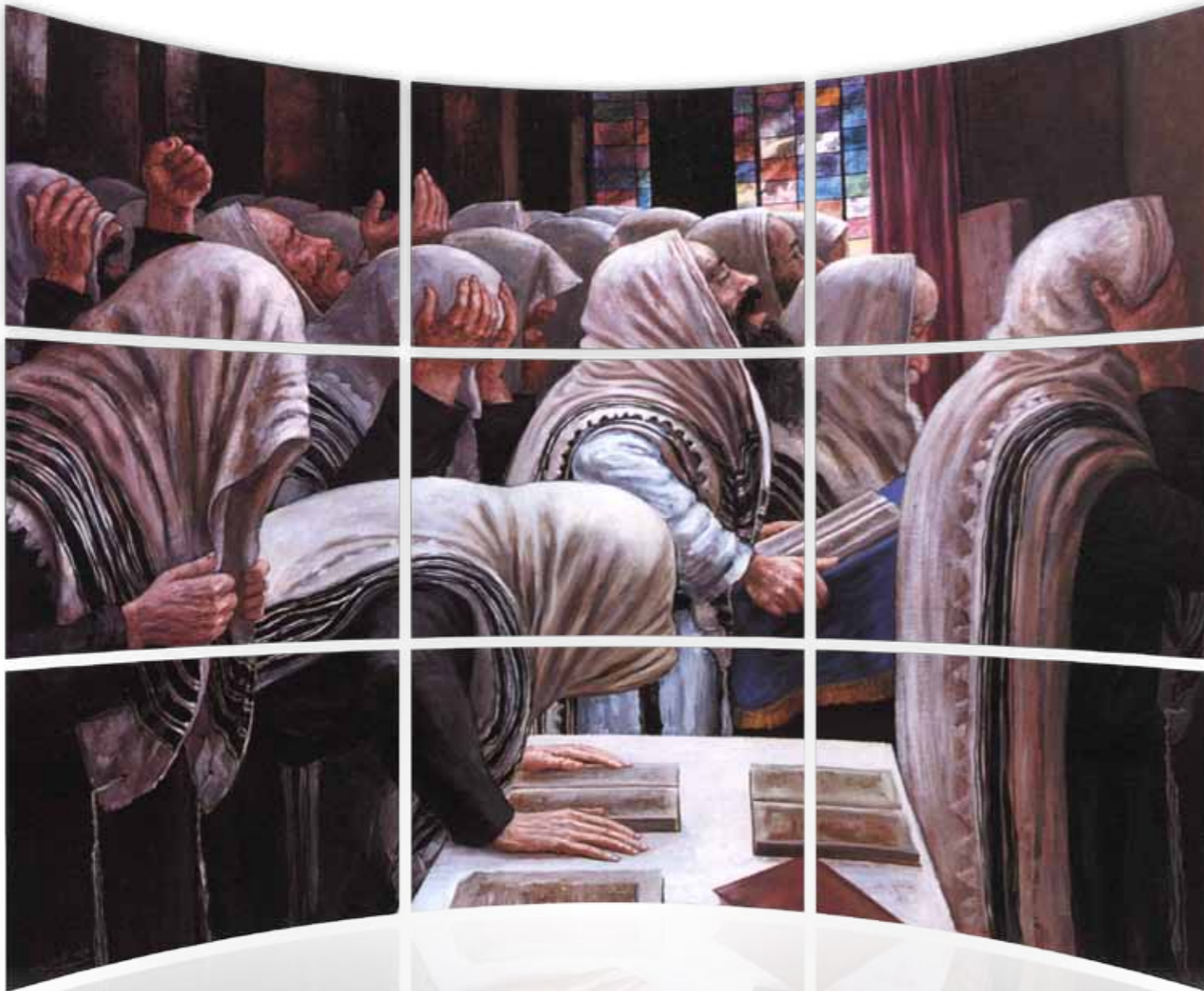
12. שכל זה הוא בכלל אנוס, ובס"ד מזכיר רק נאבד כי זה לא מצוי שישיאיר עירוב ויאכלו.

ומ"ש בס"ד שאם נאבד או נאכל אין להכין צורכי שבת, שם מדבר במקום שאין עירוב

של 'גדול העיר'.

13. שם סי"ח.

14. אשל אברהם בוטשאטש סימן תקכו ס"ז.

או בתה שמעל גיל מצוות לערב מתבשיליה. ובשעת הדחק, אם אינה יודעת לערב ואין לה אפשרות אחרת - יכולה לסמוך על עירוב אחרים שמעריבים לכל אנשי העיר.¹⁵

• הדלקת נרות אף היא מלאכה לצורך שבת ומותרת רק אם עשו עירוב תבשילין. אורחים המדליקים נרות בבית המארח, יכולים להדליק נרות מכיוון שנפטרים הם בעירוב המארח. אך אם הם ישנים בבית אחר ומדליקים שם נרות ורק אוכלים בבית המארח - צריכים לעשות 'עירוב תבשילין' כדי שיוכלו להדליק נרות. ואם לא עירבו - יבקשו מאחר שעירב להדליק את הנרות והם רק יברכו.¹⁶

• ההיתר להכין את צורכי השבת בחג, בעוד היום גדול, הוא באופן שאם יבואו אורחים לביתו הם יוכלו לאכול וליהנות מאוכל זה; ולכן צריך לשער בכל תבשיל כמה זמן לוקח להכינו באופן שיוכלו לאכול ממנו כזית לפני בין השמשות. וכן אם מבשלים או מחממים סירים, יש לבדוק לפי גודלו שיספיק להתחמם ולהתבשל בעוד יום ויהיה חם באופן הראוי לאכילה ויהיה שהות לאכול ממנו לפחות כזית קודם בין השמשות. אך אם נמצאים כבר סמוך לשבת, באופן שאי אפשר ליהנות מאוכל זה בחג עצמו - אסור לבשל מדאורייתא.¹⁷

15. כן משמע מס"כ.

16. ע"פ רסג סי"א.

17. שם סי"ח.

• מצווה מן המובחר שאם הלחם הוא שלם יש לצרפו ללחם-משנה בסעודת השבת ולבצוע ממנו.¹⁸

• מי שלא עירב (או שנמצא יחידי במקום שאין בו עוד מישהו שעירב וזיכה בעירובו גם לאחרים ונאכל עירובו או נאבד), יכול לבשל בבוקר החג לפני אכילת סעודת החג כמה מיני תבשילים, אף שיודע שאינו צריך את כולם לחג עצמו ובתנאי שכל תבשיל יהיה מין אחר ויטעם ביום טוב מכל תבשיל ותבשיל.¹⁹ וצריך לטעום כזית מכל תבשיל. ויכול גם לתת לקטן לטעום מהתבשילים.²⁰ ואם שכח לטעום מכל תבשיל ותבשיל, יכול לאכול מזה בשבת מכיוון שהיה בדעתו לטעום ויוצא שבישל בהיתר.²¹

פילות ראש השנה:

• בעשרת ימי תשובה אומרים "המלך הקדוש" במקום "האיל הקדוש". טעה ואמר "האיל הקדוש" או שהוא מסופק מה אמר - תלוי מתי נזכר: אם היה הפסק של שיעור כדי דיבור בין אמירת "האיל הקדוש" לגילוי הטעות וכן אם התחיל הברכה הבאה (ובמקרה זה, אף אם לא עבר

18. שם ס"ה.

19. שם ס"ז.

20. סימן תקג ס"ז.

21. שם.

שיעור כדי דיבור מאמירת הטעות) ואז נזכר שטעה - חוזר לראש שמונה־עשרה. ואם נזכר שטעה בתוך פחות משיעור זמן זה - מתקן עצמו ואומר "המלך הקדוש" (ואף אם מאז שנזכר ועד שתיקן עצמו עבר שיעור זמן של כדי דיבור, עדיין יכול הוא לתקן עצמו, כי הכול תלוי ברגע שימת הלב לטעות)[[]^{22]}.

• כמו כן אומרים "המלך המשפט" במקום "מלך אוהב צדקה ומשפט". ואם טעה ואמר כרגיל, ונזכר מיד בתוך כדי דיבור - מתקן עצמו ואמר "המלך המשפט". אך אם נזכר לאחר ששהה יותר מכדי דיבור או שהתחיל כבר ברכה הבאה - ממשיך הלאה ומסיים תפילתו ומתפלל שוב בתורת נדבה[[]^{23]}. ונראה שאם הוא מסופק מה אמר, אינו צריך לחזור ולהתפלל תפילת נדבה[[]^{24]}.

• ספקות אלו בנוסח הברכה שצריכים לחזור ולהתפלל הם רק כאשר התעורר הספק בשעת התפילה או בסיומה ובסמוך לה, אך אם יודע שלפני התפילה היה בדעתו להזכיר מה שצריך ולאחר זמן התעורר הספק האם אמר נכון - אינו צריך לחזור ולהתפלל[[]^{25]}.

• מי שהתפלל מערים ונזכר שטעה "האיל הקדוש" במנחה - חוזר ומתפלל שמונה־עשרה ונזכר כל טומו או שוכח להתפלל, שעליו להתפלל את התפילה הבאה פעמיים. וכן אם במוצאי־שבת נזכר שטעה במנחה של שבת - מתפלל ערבית של חול פעמיים. כמו כן, המתפלל מוסף של שבת ונזכר שטעה בשחרית ואמר "הא־ל הקדוש" במקום "המלך הקדוש" - חוזר ומתפלל שוב שחרית, עלי־אף שכבר התפלל מוסף[[]^{26]}.

• שכח ולא אמר בראש־השנה ויום־הכיפורים "ובכן תן כו" אלא אמר

22. תחילת סימן תקפב.
23. שם.
24. כן משמע מס"ג שם.
25. על פי משנ"ב סק"ד סקל"ח.

26. כיוון שעליידי טעות זו נחשב שלא התפלל כלל והדבר דומה למי שטעה והתפלל מוסף לפני שחרית שבודאי חוזר ומתפלל שחרית למרות שכבר התפלל מוסף, ורק לעניין הזכרת ראש חודש בתפילה נפסק בסימן קכו ס"ג שאם התפלל מוסף ונזכר שבשחרית לא אמר יעלה ויבוא שאינו חוזר ומתפלל וטעם הדבר שם הוא שהתפילה היא תפילה טובה ורק חסר הזכרה של ראש חודש ולכן אם כבר התפלל מוסף אינו חוזר ומתפלל שחרית, משא"כ בטעות של המלך הקדוש.

מייד "ברוך אתה ה'" - יסיים "המלך הקדוש" וימשיך בתפילה[[]^{27]}.

• בלילה ראשון מברכים את האחרים בברכת "לשנה טובה תכתב ותחתם"[[]^{28]} ולנשים אומרים "תכתבי ותחתמי". ומברכים בלשון יחיד דווקא[[]^{29]}. ואפשר לומר זאת גם בראש־השנה ביום[[]^{30]} עד (תקיעת שופר[[]^{31]} ו) חצות יום שני של ראש־השנה[[]^{32]}.

סעודות ראש־השנה:

• לאחר נטילת ידיים וטעימת 'המוציא' אוכלים תפוח מתוק בדבש. ולכתחילה כדאי לאכול פת בשיעור של 'כביצה' (=6 גרם) לפני אכילת התפוח[[]^{33]}.

• מקדימים את התפוח לשאר פירות משבעת־המינים הנמצאים אף הם על השולחן[[]^{34]}, וכדאי להביא התפוח לשולחן כשהוא חתוך[[]^{35]}. וטובלים בדבש לפני הברכה[[]^{36]} ומברכים תחילה ולאחר מכן אומרים "יהי רצון" - קודם האכילה[[]^{37]}.

• כמו כן אוכלים רימון בלילה הראשון[[]^{38]}. ואם הוא פרי חדש וצריכים לברך עליו "שהחיינו", יש להניחו בשעת הקידוש על השולחן ולהסתכל עליו. וגם הנשים שכבר בירכו "שהחיינו" בשעת הדלקת הנרות יכוונו לצאת בברכה זו ששומעים מהאיש. ואם היה על השולחן בשעת הקידוש ולא כיוון עליו, צריך לברך עליו "שהחיינו". ואם לא היה על השולחן וכן כיוון עליו, אין צריך לברך "שהחיינו"[[]^{39]}. וכן בברכת "העץ" שעל התפוח, צריך שיהיה דעתו לפטור את הרימון. ואם לא היה בדעתו לפטרו - מברך על הרימון בפני עצמו.

• אם מגישים בסוף הסעודה לפתן מפירות עץ, יש לחשוב על כך בשעת ברכת "העץ" על התפוח, כדי שלא להיכנס במחלוקת הפוסקים האם הוא נפטר בברכת "העץ" או לא. ואם מכוונים לפטור את הפתן - אין מברכים עליו. ואם מכוונים שלא לפוטרו - מברכים עליו[[]^{40]}.

• טובלים הלחם בדבש ג' פעמים ומניחים גם מלח על השולחן. ויש הטובלים עוד פרוסה במלח[[]^{41]}.

• בליל ב' של ראש־השנה מדליקים נרות לאחר צאת־הכוכבים[[]^{42]} ולובשים בגד חדש או מניחים על השולחן פרי חדש, ומסתכלת בו לאחר שמורידה את הידיים מהעיניים[[]^{43]}. ולכן כדאי להדליק נרות סמוך לקידוש, כדי לסמוך את "שהחיינו" לאכילת הפרי. וכן האיש מברך "שהחיינו" בקידוש ולובש בגד או מסתכל בפרי בשעת הברכה. ומברכים "שהחיינו" אף אם אין בגד או פרי חדש[[]^{44]}.

• אוכלים את הפרי החדש לפני נטילת ידיים. וכדאי לאכול כזית ואז לברך על כך ברכה־אחרונה. וכשמברך ברכה מעין ג' על פרי שהוא

^[1] משנ"ב שם סק"ז.

^[2] רבנו הזקן בסידורו.

^[3] ספר המנהגים עמוד 56.

^[4] מסגרת השולחן סימן קכט סק"ה.

^[5] עיין בתורת מנחם תשנ"א עמוד 66 הערה 76.

^[6] על פי סוף סימן תקפב.

^[7] מדין סעודת יום טוב שהיא בכביצה כמובא בסימן תקטס ס"ד ומצווה זו יש להקדים לתחילת הסעודה ולפני אכילת התפוח ע"ד 'תדיר ושאינו תדיר' אך טעימת המוציא עצמה אינה חייבת להיות דווקא בשיעור כזית כפי שפוסק רבנו בסימן קצז ס"ד. ויש להעיר שמ"ש בסדר נטילת ידיים לסעודה ס"ח שצריך לאכול שיעור כביצה (שהוא שני כזיתים) וכל כזית צריך להיות בשיעור של 'אכילת פרס' (דהיינו 6'4 דקות), הגה לא מבואר שם האם אכילה זו צריכה להיות דווקא בתחילת הסעודה או אולי היא יכולה להיות בסוף הסעודה (וכן בעניין שיעור כביצה לברכת המזון לא ברור האם זה צריך להיות בשיעור אכילת פרס), ועיין בהערות הרבי לסדר נט"י לסעודה שם האם שני כזיתים אלו צריכים להיות תכופים זה לזה או שיכולים להיות בהפסק אך מסימן תרלא ס"ז יש להוכיח ששני כזיתים אלו הם שני דברים נפרדים ולכן אחד צריך לאכול בסוכה והשני אפשר לאכול כשיורד גשם וצ"ע בכל זה.

^[8] לוח כולל חב"ד ונראה הטעם כיוון שהוא חביב כי בו מקיימים את המנהג ומאכל חביב אפשר להקדים לפרי משבעת המינים כמבואר בסדר ברכות הנהנין פ"י ס"ח.

^[9] כדי לפתור את בעיית הברכה על השלם, ונראה שגם אם הביאו את התפוח כשהוא שלם - יש לתחכו קודם הברכה כי צריכים לומר את ה'יהי רצון' כשהתפוח טבול בדבש, וצ"ע.

^[10] ע"פ הגדש"פ ד"ה ויטבול ואח"כ ויברך.

^[11] סידור רבנו.

^[12] שוע"ר סימן תקפג ס"ד.

^[13] וכפי שמברכים שהחיינו בקריאת מגילה גם על מצוות אחרות שאינם לפניו.

^[14] עיין באוצר מנהגי חב"ד עמוד עט.

^[15] עיין באוצר מנהגי חב"ד.

^[16] מטה אפרים סימן תרכה סל"ג.

^[17] ע"פ שוע"ר סוף סימן תר.

^[18] סידור רבנו.

משבעת־המינים, אינו צריך להזכיר גם "על הגפן" בשביל יין הקידוש.

• שכח "יעלה ויבוא" בברכת־המזון ונזכר לפני שהתחיל ברכה רביעית, מברך שם ברכה קצרה. ואם סיים ברכת־המזון - בשני הלילות, חוזר ובימים - אינו חוזר[[]^{45]}.

• בשני ימי ראש־השנה אין אוכלים קודם התקיעות כיוון שאין אוכלים קודם קיום מצווה מדאורייתא (אך אפשר לטעום קודם הנץ[[]^{46]}). ונשים[[]^{47]} וחולים יכולים להקל בכך. ומנהגנו שאין טועמים כלום ואפילו מים לפני התקיעות.

מצוות שופר:

• אין עונים "ברוך הוא וברוך שמו" על ברכות השופר כמו בכל ברכה שיוצאים בה ידי חובה בשמיעה. "וצריך להזהיר לרבים שנכשלים בזה"[[]^{48]}.

• מצוות תקיעת שופר היא מצווה מדאורייתא ולכן חייבת כוונה לצאת ידי חובה, הן על־ידי התוקע והן על־ידי השומעים. אך כאשר באים לבית־הכנסת במיוחד כדי (להתפלל ו) לשמוע שופר וכן אם מתאספים במקום מיוחד לשם שמיעת התקיעות - יוצאים ידי חובת שופר אף אם שומעים התקיעות בסתם, בלי כוונה בשעת מעשה לצאת ידי חובה בשמיעה זו, "לפי שהוא נגרר אחר מחשבתו הראשונה" שבא לשמוע תקיעות[[]^{49]}.

• נשים פטורות משופר ככל מצוות עשה שהזמן גרמן, אך מנהגנו שנשים מקיימות את כל המצוות[[]^{50]}. ולכתחילה צריכה להתכוון לצאת ידי חובה אך אם לא התכוונה - יצאה[[]^{51]}.

• התוקע לאחרים והוא כבר יצא ידי חובתו: אם תוקע לאיש - יברך השומע. ואם השומע אינו יודע לברך, אזי יברך התוקע בשבילו[[]^{52]}. ואם תוקע בשופר לאישה, אינו יכול לברך לה אלא תברך היא בעצמה את שתי הברכות, בשני הימים[[]^{53]}.

• אין להפסיק בדיבור מתחילת התקיעות עד לאחר התקיעות שבאמצע הקדיש בסיום מוסף[[]^{54]}.

• מי שלא שמע את הברכות מהבעל־תוקע וכן מי שאינו שומע טוב - יברך לעצמו בלחש ברכת שופר וברכת "שהחיינו" ויסיים הברכות במהירות קודם שיתחיל התוקע לתקוע[[]^{55]}.

• אישה שהגיעה לבית־הכנסת אחרי התקיעות ולפני מוסף, יכולה לצאת ידי חובה בשמיעת שלושים הקולות ששומעת בתפילת לחש ('תקיעות מעומד'), ויכולה לברך את ברכת השופר וברכת "שהחיינו" סמוך ולפני התקיעות הראשונות של חזרת הש"ץ. ואם היא אכן יוצאת ידי חובתה בשמיעת התקיעות בחזרת הש"ץ - צריכה להקפיד לא

^[19] שם.

^[20] למרות שזמן התקיעה הוא מעלות השחר כיוון שתיקנו לא לתקוע לפני הנץ, עיין סימן תקפח ס"א.

^[21] קיצושו"ע סימן קכט ס"יט. ונראה הטעם כיוון שאינן חייבות מדאורייתא במצווה זו.

^[22] שוע"ר סימן קכד ס"ב.

^[23] שם ס"ט.

^[24] סימן תקפט ס"ב.

^[25] על פי סימן תעה סכ"ט.

^[26] עיין סימן רגע ס"ו.

^[27] שם ונראה שמברכות שהחיינו גם אם אין להן בגד או פרי חדש כמו התוקע עצמו.

^[28] סימן תקצב ס"ו.

^[29] משנ"ב סימן תקפה סק"א וכן נראה משוע"ר שם ס"ח.

להפסיק בהן בדיבור, עד סוף התקיעות שלפני "רצה".

• בשעת התקיעות צריך לשמוע היטב את התקיעה מתחילתה עד סופה, אף אם היא ארוכה. ולכן, אם נופל לו הרהור - מיד יסיח דעתו מכך[[]^{56]}.

• ההולכים ל'מבצעים' בבוקר החג, קודם התפילה, יש להם לכוון בתחילת ה'מבצעים' שאינם רוצים לצאת ידי חובתם בתקיעות אלו. בדיעבד ובשעת הדחק (כשהולכים ל'מבצעים' וכיו"ב), אם אי־אפשר לתקוע כל השלושים קולות, יש לתקוע שלוש פעמים תשר"ת ובתנאי שהשברים והתרועה יהיו בנשימה אחת, בלי הפסק קל ביניהם[[]^{57]}.

• בתקיעות במוסף בתפילת לחש, אם לא סיים הברכות וכבר תוקעים - יעצור תפילתו וישמע את התקיעות[[]^{58]} למרות שאינו בין הברכות. ואם מסיים מוקדם מכולם - יעצור וימתין לתקיעות.

^[1] יש לעיין האם כאשר תוקעים שברים ותרועה בנשימה אחת גם הציבור צריך להחזיק נשימתו כמו התוקע (ועל דרך אמירת עשרת בני המן בנשימה אחת שכל אחד צריך לעשות זאת בעצמו ואין יוצאים בזה ידי חובה מהבעל קורא? ונראה לומר שנשימה אחת היא דין בתקיעה היינו שהתקיעה צריכה להיות בנשימה אחת ואם כן די בכך שהבעל תוקע עוצר נשימתו. ובמילים אחרות: מצוות מגילה היא שכל אחד יקרא בעצמו וכאשר שומעים את הבעל קורא, יוצאים ידי חובה בשמיעה זו מדין 'שומע כעונה' היינו שעליידי השמיעה נחשב שהשומע קרא בעצמו בפיו. אך מצוות שופר היא שכל אחד רק ישמע באוזניו את השופר ואינה מצווה שכל אחד יתקע בעצמו, ולכן הנשימה אחת היא מצווה על התוקע והשומעים אינם מצויים בנשימה אחת ובאמת אילו מצוות התקיעה הייתה שכל אחד יתקע בעצמו רק היו יוצאים ידי חובה מדין 'שומע כתוקע' או באמת כל אחד היה מצווה לעצור את נשימתו בשעת השמיעה. ועוד יש להאריך בזה ואכמ"ל.

^[2] עיין סימן תקצב ס"ג. ובמקרה שאין מפסיק בנשימה, אין קול השבר או התרועה נחשב להפסק בין הקול לתקיעה הפשוטה.

^[3] מט"א סימן תקצא ס"ג.

החסידות בכללה הכניסה חיות חדשה בכל עבודת האדם, כאשר החגים והמועדים מקבלים משמעות פנימית ועמוקה יותר, ואף ימות החול נצבעים בצבעים עזים ומלאי שמחה ותוכן. אולם דומה, כי בין מועדי השנה גופא, החג המשמעותי ביותר מבחינת חסידות חב"ד לפחות הוא ראש־השנה. בוודאי שהמשמעות של יום־הכיפורים, סוכות ושמחת־תורה, חנוכה ופורים, פסח ושבעות לאור תורת החסידות שונים בהחלט מכפי שהם בלעדיה - ובכל זאת: ראש־השנה החב"די הוא כפי הנראה החג הכי חב"די...

'בניין המלכות', 'הכתרת המלך', 'מלכויות, זיכרונות ושופרות', 'קבלת עול כללית', 'צעקה בקול פשוט', 'משפט לאלוקי יעקב', 'דורמיטא דו"א', 'יום־טוב של ראש־השנה שחל להיות בשבת', 'זה היום תחילת מעשיך' ועוד עשרות מונחים חב"דיים מובהקים, מעוררים בעצם הזכרתם רגש של התרוממות הרוח ואימת דין אמיתית. לא 'אימה' במונחים של אותו כפרי שחונך על־ידי רבי שמואל מונקס, אלא 'אימה' אמיתית וחסידית, של "עונים באימה ואומרים ביראה: קדוש קדוש קדוש".

במאמר הנוכחי ליקטנו מעט, מכאן ומשם, ביטויים וסיפורים, שיעוררו את כולנו לקראת 'היום הרת עולם'.

"איה אפוא הדרך ומהי העצה"

ראש־השנה החסידי מתחיל למעשה באלול החסידי. לא נאריך כאן ב'אלול' מאחר שאין זה ממן המאמר, אך פטור בלא כלום אי־אפשר, ונצטט כאן מספר שורות, מאוימות ונוראות־הוד, שכתב הרבי בכבודו ובעצמו במכתב לרבי שלו - כ"ק אדמו"ר מוהררי"צ נ"ע (אג"ק אדרי"צ נ"ע חט"ו ע' סג):

"א' כ"ו מנ"א ה'תרפ"ט

ברלין

כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א!

...והנני נזכר שחדש אלול ממשמש ובא, והרי זה חודש להכנה ותשובה וכו', ואיה אפוא הדרך, ומהי העצה שיפעול עלי, וסו[ח] [סוף] יהיה על־כליפנים יר[את] [שמים] נגע בלבי, וגם פה למטה בפון[על] [מש]. שגם "אני" ארגיש את השינוי.

ובעיון בלבבי, שאולי כל זה מצידי אינו אלא מן השפה ולחוץ, ואינו נוגע לי באמת, אבל בין שנוגע בין שא[ינו] [נוגע], הרי עלי־כליפנים הדבר אמיתי, שהוא ללא תורה וללא יראת־שמים וכו'. ומהו תכלית זה, ועד מתי?."

אין אתנו יודע עד מה, ולא אנחנו 'יושבי בתי חומר' מסוגלים בכלל להבין את אשר נכתב כאן, אך אין ספק כי קריאת השורות הללו לבדה דיה כדי לעורר את כולנו לתשובה שלמה.

השתקן הלזה פרץ בבכיו ראשון

המכתב הזה התפרסם בחורף האחרון. שמעתי שכשהחזר הגה"ח ר' יואל שיחי' קרא אותו, הזכיר אחר כמה שעות, את מכתבו של החסיד ר' אלי' חיים אלטהויז מתשרי של אותה השנה - תר"צ - בה היה כ"ק

היום הרת עולם

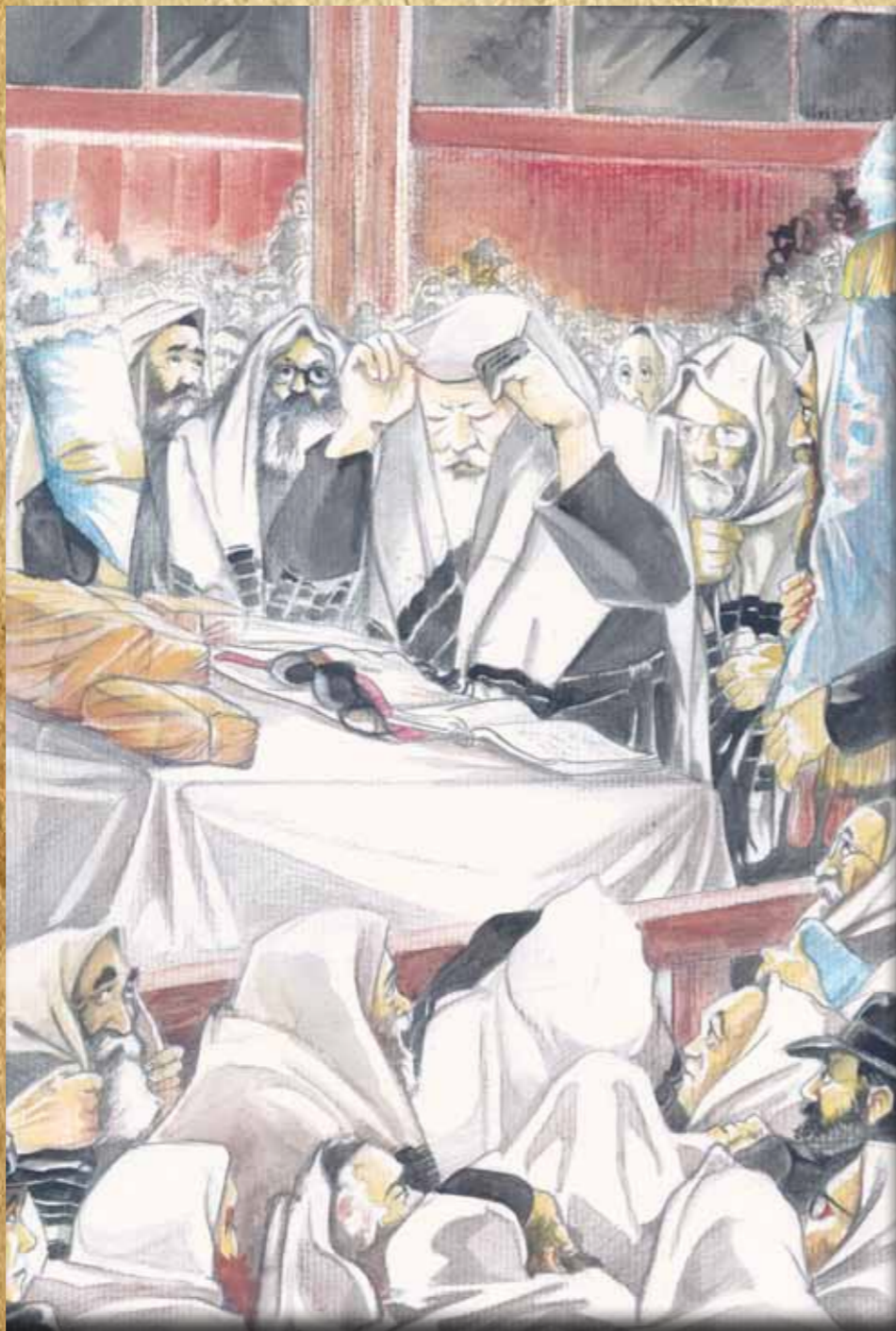
על מה התאונן הרבי במכתבו המרטיט אל חמיו הרבי הקודם נ"ע ומה ראו החסידים בוורשה על הרבי בתפילות ראש־השנה תר"צ • על מי חשב הרבי כשטיפס על שער הכניסה לגן הבוטני בדרך ל'תשליך' וכיצד ביאר הרבי הרי"צ לבתו הרבנית, בבחרותה, שיח־קודש שהתנהל בין רבנו הזקן לבנו אדמו"ר האמצעי, בעניין כוונות התפילה ביום הדין • על ראש־השנה בהוויה החב"דית, מאת השליח הרב שמואל רסקין

אדמו"ר הקודם בניוירוק, והנהגת החסידים בוורשה הופקדה בידיו הקדושות של הרבי. וכך מתאר ר' אלי' חיים במכתבו אל הרבי הקודם את עבודת התשרי של הרבי שלנו, תשרי תר"צ:

"אצייר מעט ברוב התאפקות היומא אריכתא דשני ימים של ראש־השנה השתא:

ערב ראש־השנה לפני עלות השחר באנו לאמור סליחות, "זכור ברית". בהשעה חמישית ירד אלינו חתנא דבי נשיאה שליט"א, לא היה עוז בנפשי לצוות להתחיל סליחות בלא כ"ק אדמו"ר שליט"א, ועמדנו כולנו מחרישים נשברים ונדכאים, וכמה חיכינו 'אפשר עוד מעט וייכנס רבינו הקדוש שליט"א, וממקומו ירמוז בפניו הטהורות להתחיל, כמנהגו בקודש, וכל בעלי רגש מאתנו עומדים ומביטים בעיני דמע על מקומו של כ"ק אדמו"ר שליט"א כי ייפקד מושבו! חוט של רחמינות משוך היה על פני כל אחד ואחד מאתנו, וכל אחד ואחד עצר רוחו הקשה והתאפק בכל כוחו להסתיר מחברו תעלומותיו ומחשבותיו ורוב התרגשותו.

הראשון אשר לא יכול עוד להתאפק באמרו תהלים בלחש וייתן את קולו בבכי וישבר כל עצמותינו עד דכא, היה חתנא דבי נשיאה

אָט דער שטילינקער מיטן זיידענען גאַרטל שליט"א, האָט דעם ערשטין געוויין אַרויס גישאַסען [=השתקן הלזה עם אבנט המשי שליט"א, פרץ בבכיו ראשון], ויצעק אל ד' בצר לו, זעקה גדולה ומרה מפנימיות נפשו, ואחריו כל ישרי לב...

...רוב תענוג וגודל נח"ר עד בלי די היה לנו מתפילת חתנא דבי נשיאה הרמ"מ שליט"א. הוא האריך בתפילתו מעריב הראשון בערך יותר משתי שעות ומחצה, ברוב דמעות וזעקות מפנימיות הלב... ובכלל הנהגתו בראש־השנה היתה בדרך הפלאה. הטבילות, התפילות, הדיבור, האכילה ושתייה, השינה. הסתכלתי בעינא פקיא, והודיתי לאל בעד חסדו הגדול אשר עשה אתנו אנ"ש, כן לא יסור חסדו הזה לעולם עד ביאת הגואל".

ראש השנה אצל הראש

ראש־השנה הוא גם החג בו החסידים נוסעים לרבי. חלק מרכזי בעבודת ראש־השנה קשור דווקא בראש בני ישראל. ידוע פתגמו של כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע (סה"ש תו"ש ע' 188):

"ווי איז דאס ניט א איד ראש השנה אין ליובאוויטש, וואו דען זע אנדערש [=כיצד זה שיהודי אינו בליובאוויטש בראש־השנה, אלא היכן יִמָצא]."

הסיפור המפורסם ביותר על ראש־השנה אצל הרבי הוא מהרה"ק ר' נחום נ"ע, בן כ"ק אדמו"ר האמצעי, שכל השנה היה מתפלל במניין שהיה לו בביתו בליובאוויטש, ורק לתקיעות היה בא לשמוע על הרבי הצמח־צדק. וכששאלוהו על כל ענה: "אשרי העם יודעי תרועה - תוקעי תרועה לא נאמר. משמע שצריך להיות מ'יודעי תרועה'".

ועל החסיד הגדול ר' מיכל מאפאצק, מגדולי תלמידי אדמו"ר הזקן, מסופר כי פעם כמעט ואיחר להגיע לליאדי לראש־השנה, והוא האיץ בעגלון שייסע גם בשעת ספק בין־השמות וייכנס לעיר, כי "ראש־השנה אחר פשוט לא קיים"...

מפי כהן גדול

גם אצל הרבי ראינו את הרצון הגדול שחסידים יבואו לראש־השנה ל"770. עד כדי כך שהרבי ביקש לאחר את שעת התקיעות ב"770, כך שכל מתפללי בתי־הכנסת בקראון־הייטס והסביבה יוכלו לבוא לשמוע תקיעות "מפורש יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה". ואכן, בין החסידים ידועים סיפורים רבים על דברים שהרבי הראה וראה על כל אחד מהנוכחים בשעת התקיעות.

כל רבותינו נשיאינו נהגו להתפלל בליל ראש־השנה באריכות מופלגת, כשמעיניהם הקדושות היו נובעים נחלי דמעות (מלבד הרבי בשנות הנשיאות; אצלו לא ראו בגילוי את ההנהגה הזו). מחסידים זקנים נמסר כי בליובאוויטש שבליובאוויטש היו האכסניות בליל ראש־השנה מוארות, והחסידים היו יוצאים בריקוד - סוג של אנטייתזה לראש השנה החב"די. והחסידים הסבירו, כי שכשהרבי מתפלל, יכולים אנחנו לרקוד...

לב מי לא ירעד בזכרנו את סדר העבודה בראש־השנה בהיות ההיכל על מכוננו, וכהן גדול משרת. הברכה הכללית בערב ראש־השנה, קבלת הפ"ב, קבלת הפ"ג הכללי, הנסיעה לאוהל הקדוש, הכניסה בליל ראש־השנה לבית־המדרש וה'אבינו מלכנו', סדר הפטרת תפילת חנה, ההכנות לתקיעות והתקיעות עצמן, ההליכה ל'תשליך' (בשנים קדמוניות), התוועדות ראש־השנה וכוס־שלי־ברכה.

המילים היחידות שיכולות לנחם אותנו כיום הזה הן מילותיו של הרבי בשבת זכור תש"ז כשהיה בצרפת:

"הרבי לא ישאיר את החסידים שלו לבד כשזקוקים להילחם בעמלק".

וכבר התפרסם הסיפור לפיו אחרי ראש־השנה הידוע, בו טיפס הרבי על שער הכניסה לגן הבוטני בדרך ל'תשליך', אמר הרבי לרב אברהם דוב הכט שליט"א, שנעדר מהאירוע בשל היותו בשליחות, כי באותם

רגעים שהיה מעל השער, חשב עליו... על השליח הנמצא במרחקים. אין ספק, כי גם כיום הרבי חושב עלינו היכן שהוא נמצא, אפילו שאנחנו יודעים היטב היכן אנחנו נמצאים.

התחנונים עולים עד לב השמים

תפילת ליל ראש־השנה היא פרק נכבד בדרכי והנהגת החסידות. וכך מתאר "אחד התמימים" ביומנו המתפרסם בקובץ 'התמים' שיצא־לאור בוורשה לפני המלחמה (ח"א ע' קיג). אותו תמים הגיע לתומכי־תמימים בליובאוויטש, ימים אחדים קודם ראש־השנה תר"ס, והוא מתאר את הפלאות שחזו עיניו שם:

"...היום פנה. כבר נטו צללי ערב, ולאולם הגדול נתקבצו ונתאספו כל האורחים הבאים, עם מאות תלמידי הישיבה, מוריהם ומדריכיהם להתפלל תפלת ערבית של ראש־השנה. התפילה הראשונה של השנה החדשה. האולם מלא מפה אל פה חסידים ו'תמימים' שבאו לשפוך שיח לפני אל שוכן מרומים. פניהם של החסידים מבטאים רגש של התעוררות וחרדת אימת הדין. כולם כאיש אחד עומדים הכן בקבלת־עול עצומה, לקבל את יום הקדוש, היום של הרת עולם.

עברו רגעים מספר, והנה גם אדמו"ר בא. פניו הק' מתלקחים כלפיד אש, על פניו נסוכה תגבורת מרירות עצומה, אבל עם זה חיות פנימי, ושמחה נעלמה מאירה על פניו המאווימים הללו. מכיר אתה, כי מרירות ושמחה מעורבות זו עם זו, שני הפכים בנושא אחד, בבחינת וגילו ברעדה.

תפילת ערבית החלה. החזן והקהל מתפללים במתינות גדולה ובהתלהבות עצומה. הקולות של התפילות והתחנונים עולים עד לב השמים ובוקעים רקיעים.

אני קרבתי למקום אדמו"ר, לשמוע תפלת הצדיק. אני אך ניגשתי להמקום הקדוש והנה בכיות נוראות ואנחות עמוקות מגיעות לאזני. אדמו"ר מתפלל ובוכה. אין לך תיבה ותיבה, שאדמו"ר מוציא מפיו הק', שלא תהיה טבולה בנחל דמעה. נבהלתי עד מאוד ונרתעתי לאחורי. אבל הכי זהו פלאות, רבים בוכים בימים האלו, אמנם בכייה נפשית כזו עוד לא שמעתי מעולם. אין זה בכייה כלל, זהו השתפכות הנפש במלוא מוכן המילה. נשמת הצדיק משתפכת לחיק אביה שבשמים.

הקהל כבר גמר התפילה אבל איש לא זז ממקומו לילך הביתה, רק כולם, כאיש אחד צפופים ועומדים מסביב סביב למקום אדמו"ר ומקשיבים בכל חושיהם תפלת הצדיק.

אדמו"ר עומד עדיין באמצע תפילתו ומתפלל בנעימה בניגון חב"די... בתנועות של דבקות היורדות ועולות, תובעות ומבקשות, ומלבו של האדמו"ר מתפרצת בכייה עצומה המפרכת כל הגוף והמחריבה כל הנפש.

הרבה בכיות יש. בכי של כאב, בכי הבאה בסכת דבר החסר, בכי של געגועים, בכי של שמחה ותקווה.

הבכי הזו שאתה שומע בתפלת אדמו"ר איננה, לכאורה, אחת מהן, ואולי כוללת כולן כאחת. אין ביכולתך לחקור סבתה ואין ביכולתך להגביל תחום תכליתה.

אדמו"ר עומד בתוך הקהל הגדול ובוכה, מתפלל וגועה בבכי... ותמלוק אתה, הוא ה' אלה' לבדך על כל מעשיך... יודע כל פעול כי אתה פעלתו...

מביט ומסתכל אנכי על פני החסידים העומדים מסביב סביב, ומתוך דומית שקט השוררת בהאולם יאזינו ויקשיבו לכל הגה והגה היוצא מפיו של מורם ורבים. אצל הרבה הרבה מהם ראיתי דמעות נוזלות מעיניהם. עומדים המה בצפיפה, כלי שום תנועה, ובוכים... עיניהם חדרות בנקודת מרכז אחד, אזניהם נעשו כאפרכסות לשמוע ולהקשיב מבלי לאבד אף תנועה והגה קלה, ומתוך התעוררות והתרגשות עמוקה בולעים הם דמעותיהם ושותקים...

במה התבוננו הרביי?

באוצר היהלומים והמרגליות שנחשף לאחרונה, בדמות אגרות־קודש, חלק ט"ו - הכולל את מכתבי כ"ק אדמו"ר הריי"צ אל הרבי והרבנית, נמצא גם תיאור מיוחד של ליל ראש־השנה. תיאור מוסבר לתפארת שנכתב על־ידי כ"ק אדמו"ר הריי"צ עבור הרבנית הצדקנית, והיא בת 18 שנה (כאן על־פי התרגום המופיע גם הוא בספר. עמ' יג ואילך):

"מספרים מעשה שזקני החסידים היו מספרים, שפעם נכנס אדמו"ר הזקן (זכר צדיק לברכה) לחדרו של אדמו"ר האמצעי (זכר צדיק לברכה) - הדבר היה בעשרת ימי תשובה, בין ראש השנה ליום הכיפורים, ואדמו"ר הזקן ראה את אדמו"ר האמצעי כותב חסידות. שאל הרבי את אדמו"ר האמצעי: "במה התפללת בראש־השנה?"

[אסכיר לך את השאלה: כלומר, באלו מחשבות והתבוננויות התפלל בראש־השנה. הרי עניין התפלה הוא שבח להקב"ה. ישנם

אנשים פשוטים שתפילתם היא רק בקשה, הם מבקשים שהקב"ה יעזור להם בכל צורכיהם, בריאות פרנסה וכיוצא בזה. אך אנשים נעלים יותר - תפילתם היא עבודה שבה הם עובדים את הקב"ה, לא רק עבור צרכיהם בלבד. כמו משה רבנו (עליו השלום) שלא נדרש לענייני עצמו, כי אם בעד העם הקדוש. וכך גם הצדיקים שבכל דור, המתפללים בעד כל היהודים, בעד כלל ישראל, ועבור המקושרים עליהם בפרט. תפילתם היא כבר מסוג אחר לגמרי, למעלה מן הרגיל.

יש דרגות רבות בתפילה: אינה דומה תפילת ימי החול לתפילות שבת ויום־טוב, ובכל יום־טוב דרגה שונה. עבודת ראש־השנה היא: "הכתרה", אנו מקבלים עלינו את מלכותו יתברך. אנו חוזרים בתשובה על הדברים הבלתי־טובים של השנה החולפת, ומקווים שבשנה הזאת נעשה רק את הטוב. חג זה נקרא בשם "ראש־השנה", כפי שנקרא ראש האדם, כלומר "ראש־השנה" הוא הראש של השנה - כשם שכל האברים תלויים בראש, כך גם כל מה שיהיה עם האדם במשך כל השנה, הוא נידון על כך בראש־השנה. לפיכך, אצל היהודים הגדולים, ימים אלו יקרים מאוד, כל דקה מתוקה ונעימה.

אני זוכר עדיין חסידים שלא היו ישנים כלילות ראש־השנה, או שהיו ישנים מעט מאוד. ביממות אלו היו לומדים ומתפללים, אומרים תהילים. משלימים את התהילים, מי פעמיים ומי שלוש פעמים. הכרתי חסיד זקן אחד, יהודי פשוט, מחסידי אדמו"ר האמצעי - ליתר דיוק, הוא הכיר את אדמו"ר האמצעי, כי להיות חסיד כפי שאנחנו קוראים חסיד, הוא לא היה שייך לזה - והוא היה משלים את ספר התהילים עשר פעמים בראש־השנה וחמש פעמים ביום הכיפורים.

מכל האמור מוכן, שתפילת ראש־השנה היא אחת הדרגות הגבוהות, ואדמו"ר הזקן שאל את אדמו"ר האמצעי באיזו התבוננות (התבוננות פירושה: הערכה; הגות; מחשבות עמוקות) הוא התפלל בראש השנה].

אדמו"ר האמצעי השיב לו שהוא התפלל עם המשמעות של "וכל קומה לפניך תשתחוה", שהכול בטל לאלוקות.

[הסבר הדברים הוא: למרות שמן העולם משתקפת דמות מציאות מסויימת - שזו משמעות המושג "קומה" - יש בו הכול, בני־אדם, חיות ובהמות, שמש וירח, וכל־אחד מתנהג בסדר מסויים של קיץ וחורף, קור וחום, אור וחושך, אבל כל הדמות הזאת משתחוה אליך הקב"ה, כל דברים אלו, ללא החיות הקדושה שאתה מחיה אותם, הרי הם כאין ואפס, ולכן התפלל אדמו"ר האמצעי שבכל זה תומשך חיות].

ואדמו"ר האמצעי שאל את אדמו"ר הזקן במה הוא התפלל בראש השנה (כלומר, באיזו התבוננות) וענה לו: "עם הסטענדער, שהסטענדער גם הוא אלוקות" (ההסברה בזה: סטענדער הוא דוכן שנשענים עליו בשעת התפילה, היינו שלא דווקא העולם החי, עצים, אנשים וכל שאר הדברים, אלא אפילו דבר שאנחנו לא רואים בו חיות כמו הסטענדער וכיוצא בזה, גם הם חיים. וחיותם היא רק מאלוקות, וללא החיות האלוקית לא היה לזה קיום. וזה פירוש המענה [=של אדמו"ר הזקן] שהוא התפלל עם הסטענדער, שהסטענדער הוא אלוקות. ואדמו"ר הזקן סיים): העשב הקטן ביותר מראה על אלוקות, כמו שכתוב מה רבו מעשיך ה', כמה גדולים מעשיך ריבונו של עולם, ישנם מיליוני מיליונים עשבים, ולכל אחד מהם יש חיות נפרדת וטבע נפרד, מה שטוב לעשב אחד שונה לעשב אחר, וריבונו של עולם אחד ברא הכול, ומחיה את הכול...".

הרבה יש עוד להאריך על ראש־השנה החב"די, אך אנחנו נסתפק בינתיים במה שנאמר עד כה. ובמכתב הנפלא האחרון נסיים באיחול לבכי, שניכתב וניחתם כולנו לשנה טובה ומתוקה, לשנת גאולה וישועה.

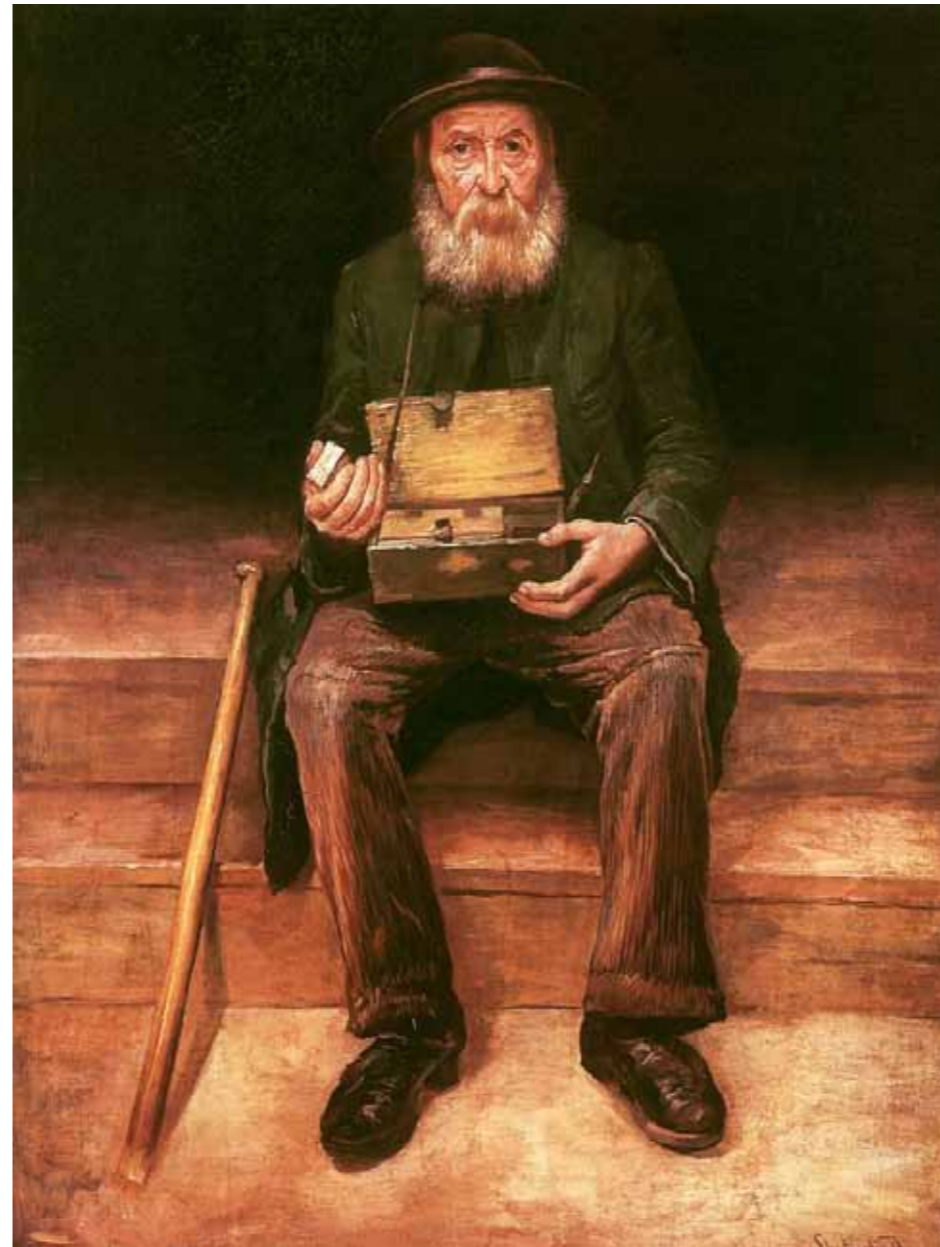

תהא שנת עשירות בפועל־ממש

השריפה הגדולה בליובאוויטש, המאמר המטלטל של כ"ק אדמו"ר המהר"ש נ"ע, והתופעה שמוכרחים למגר...

לקראת ימי ראש־השנה הבאים עלינו לטובה ולברכה, ברצוני להציע לתושבי כפר־חב"ד 'לעשות מעשה' כדי להיפטר מתופעה מטרידה ובלתי רצויה ממנה סובלות משפחות רבות בכפר. בראש־השנה נותנים לנו את הכוח ואת היכולת לשנות את המצב הבלתי נסבל, מן הקצה אל הקצה. אבל בטרם נציג את התופעה הבלתי רצויה, חייבים להקדים ולספר סיפור קצר: זה היה בקיץ של שנת תרל"ח. כ"ק אדמו"ר המהר"ש נ"ע היה במסע ברומניה, ולקראת חודש תשרי היה אמור לחזור לליובאוויטש. בהיותו בדרך חזרה הגיעה אליו הידיעה ש'חצר ליובאוויטש' שכללה את בית־המדרש הגדול וכן את ביתו של המהר"ש עצמו, עלתה באש. לרבי המהר"ש לא היה לאן לחזור. החליט אפוא הרבי להישאר בחודש תשרי (תרל"ט) בעיר קיישינוב שבמולדובה. חסידיים רבים התאספו בקיישינוב כדי להיות עם הרבי. את מאמר החסידות של ראש־השנה אמר הרבי בחצר הבית בו השתכן. הרבי עלה על הבמה ובנוכחות אלפי יהודים אמר מאמר על הפסוק 'תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו'. הרבי פתח את המאמר בשאלה: יש להבין למה ברא הקב"ה עניים והעני צריך לקבל מהעשיר. למה לא ברא שיהיו הכול שווים, ולכל הפחות שלא יהיה העני צריך לקבל מהעשיר אלא יקבל את השפעתו היישר מלמעלה. למעשה, אנו רואים שישנם עניים וכדברי הכתוב, 'כי לא יחדל אביון מקרב הארץ', והגמרא מסבירה שהאמת היא שכאשר ברא הקב"ה את העני הוא היה צריך לתת לו את כל הצטרותו הגשמית, אך הקב"ה עושה זאת דרך העשיר. לפי זה נמצא שכאשר העשיר מעניק מכספו לעני, הוא כביכול מלווה את הכסף לקב"ה, והקב"ה משלם לו בשביל זה בכפליים, 'עשר בשביל שתתעשר'.

כאן שאל הרבי המהר"ש שאלה, מדוע על הקב"ה 'ללוות' מהעשיר ואחרי־כך לפרוע לו,

בשעה שהוא יכול לתת את הכסף ישירות לעני?! וביאר הרבי באותו מאמר, שמאחורי הסדר הזה בעולם, שיש עשירים ויש עניים, מסתתרת כוונה עמוקה. שכן כל 'סדר ההשתלשלות', מהדרגה הגבוהה ביותר עד הדרגה הנמוכה ביותר, בנוי בצורה של משפיע ומקבל. ולדוגמה, השמים הם בחינת משפיע והארץ היא בחינת המקבל. כך גם בנבראים שלמטה, יש משפיע, שהוא העשיר, ויש מקבל - העני. ומסבירים לעני, שכשם שהעשיר מעניק ומשפיע לך גשמיות, כך עליך להשפיע לעשיר רוחניות, כי אתה מזכה אותו במצוות צדקה, וגשמיות לגבי רוחנית הרי אין לה ערך כלל.

לפתע הרעים הרבי המהר"ש בקולו ואמר: "אמת הדבר שצריך משפיע ומקבל, אבל העני טוען למה אני צריך להיות המקבל והעשיר משפיע, למה שלא יהיה הפוך, אני אהיה המשפיע והעשיר יהיה המקבל! וטענתו של העני היא טענה צודקת!". ומסופר כי כשהרבי אמר את המשפט האחרון געו כולם בבכי והיו בהתעוררות גדולה.

והרבי המהר"ש הוסיף ואמר: וזהו הפירוש 'ולפני ה' ישפוך שיחו', שיחו הוא לשון תרעומת. לעני יש תרעומת על הקב"ה, למה הוא צריך לסבול צער וייסורים ולקבל את ההשפעה מהעשיר. הרי העשיר אינו טוב ממנו בדרגתו הרוחנית. וזה שהוא עני והשני עשיר הרי זה למעלה מטעם ודעת. ולכן התרעומת שלו היא גדולה ביותר, מילא אם העניות הייתה כדי לנקותו מעוונות, הוא היה מוכן לקבל זאת. אבל כאשר מסבירים לו שמכיוון שצריך להיות בעולם משפיע ומקבל, עליו להיות המקבל, את זאת אין הוא מוכן לקבל. מדוע, זועק הוא, מדוע הוא לא יהיה העשיר, ואילו העשיר יהיה העני. במה העשיר טוב ממנו?!

והרבי המהר"ש סיים את המאמר בדברי נחמה לעני: כאשר צועקים בראש־השנה "מן

המיצר קראתי י"ה", הרי קריאתו של העני באה מפנימיות הלב, כמו שכתוב "רעבים גם צמאים, נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם". מכיוון שהוא רעב וצמא, לכן קריאתו מתקבל יותר למעלה.

המאמר הזה גרם בשעתו להתעוררות עצומה בקרב היהודים, והשפיע רבות על

המאמר הזה גרם בשעתו להתעוררות עצומה בקרב היהודים, והשפיע רבות על העשירים שהחלו לפזר מכספם לעניים

העשירים שהחלו לפזר מכספם לעניים. הרבי המהר"ש חזר על אותו מאמר בראש־השנה תר"מ, בליובאוויטש. גם אז גרם המאמר להתרגשות גדולה.

עד כאן סיפורו של מאמר חסידות. עתה ניגש לבעיה המטרידה, עמה פתחנו: כפי שניתן להסיק מהמאמר של הרבי

המהר"ש, הוא לא 'העריך במיוחד' את העניות. אנחנו, חסידי חב"ד בכלל ותושבי כפר־חב"ד בפרט, חייבים אם־כן למגר את תופעת העניות מקרבנו. אנחנו חייבים לקבל על עצמנו לקראת השנה החדשה (כידוע הנהגתו של כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע, שבכל ראש־השנה היה מקבל על עצמו הידור נוסף) - שהחל מראש־השנה תשע"ב כל תושבי כפר־חב"ד עוזבים את מדור 'המקבלים' ומתחילים להיות 'משפיעים'. נוטשים את העניות ועוברים לעשירות גשמית, פשוטו כמשמעו.

חייבים לקבל החלטה פה־אחד - וכאשר ציבור מחליט, הרי אין כוח בעולם שיתנגד להחלטה זו - שאנחנו מבקשים מהקב"ה שהחל מראש־השנה הבעל"ט יעמיד אותנו ב'נסיון העשירות' ולא יעמיד אותנו חלילה ב'נסיון העניות', כפי שהיה עד עכשיו. ואנחנו מתחייבים לקב"ה לעמוד בניסיון זה ולהשפיע כל טוב גשמי ורוחני על כל יהודי באשר הוא. ומכפר־חב"ד, לא רק מעיינות החסידות יפוצו חוצה, אלא גם מעיינות של שפע גשמי יפוצו ימה וקדמה וצפונה ונגבה.

וכאשר נקבל החלטה זו, הרי מובטח לנו שהקב"ה אכן יברך את תושבי כפר־חב"ד, בתוך כלל ישראל, בשפע גשמי, שנהפוך אותו לשפע רוחני, ונתברך בשנה טובה ומתוקה ובכתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה מתוקה בגשמיות וברוחניות.

הזמן הראוי להתאחד סביב בקשה זו הוא בליל ראש־השנה בעת אמירת פסוקי "לדוד ממור", אחרי תפילת שמונה־עשרה, וכפי שאמר כ"ק אדמו"ר הרש"ב: "הכלי להשפעות גשמיות על כל השנה הוא הכוונה בליל ראש־השנה באמירת לדוד מזמור".

לאור הנאמר לעיל הנני אף להציע, כי בפרוס עלינו שנת תשע"ב, נאמץ כולנו את ראשי התיבות:

תהא שנת עשירות בפועל־ממש!

טור איש
זלמן רודרמן

חוויה חוץ גופית

הזמן אֶרֶץ. שוב אלול ושוב שנה חדשה בפתח. שוב תפוח בדבש ותקיעת שופר ושוב עשרת ימי תשובה. שוב יום הכיפורים ומיד לאחר מכן סוכות וכבר גם יגיע שמחת תורה. ושוב תקוות חדשות והחלטות טובות, בצד תהיות ומחשבות על מה שצופנת לנו השנה הבאה.

לא מספיקים לעמוד בקצב. וככל שמתבגרים, כך נדמה, הבעיה רק מחמירה: קצב החיים צובר תנופה והוא גובר והולך עד כדי סחרור. טרדה רודפת טרדה ומטלה משיגה מטלה. איך אמר לי איש שרוב שיערות ראשו זוקנו הלבנו כבר? - "ברגע שהשנה התחילה, היא כבר נגמרה". זהו ביטוי חריף לתסכול שאנו חושים נוכח מצוקת הזמן הקיומית שבה מתנהלים חיינו. כולם מכירים את השאלה ששאל פעם אותו איש חכם: היכן הם הילדים שהכול טורחים ועובדים למענם. ההורים עובדים כל חייהם "בשביל הילדים" שגדלים ועובדים גם-כן עד פְּלוֹת "בשביל הילדים", שיגדלו ויקריבו אף הם את חייהם על מזבח ה"בשביל הילדים". אז מתי סוף-סוף נזכה לפגוש את אותם ילדים נכספים שלמענם הכול עובדים קשה כל-כך?!... ואני שואל את אותה השאלה אך בניסוח מעט שונה: מתי סוף-סוף נחיה את אותם חיים אמיתיים שאנו כה כמהים להם ולמענם אנחנו... מקדישים את חיינו. אנו עסוקים כל העת בתחזוקה שוטפת של מעטפת החיים, אך מתקשים להגיע לליבת החיים. לתמצית ההווה ולהגשמת החוויה האמיתית.

הטורח שטרח? עקרות-בית עושות טלפונים ואוספות מתכונים לחג. הן מתכננות מראש מה יגישו במנה השלישית של הארוחה הראשונה ביום השני של ראש-השנה. איזה קינוח יוגש לאורחים שיבואו לסעודת השבת שלאחר מכן. וכשמגיע הרגע עצמו, האם הן יודעות גם ליהנות מכל הטורח הזה? מה שנדרש כאן זה עבודה עצמית של 'הפְּרָד ומשול'. לבחור לנו את הרגעים הנכונים ולבודד אותם מכל ההיֶיֶא שמשביב. מכל העמל וההתרוצצות. להתנסות בחוויה 'חוץ גופית' שתאפשר לנו להתבונן ממעוף-הציפור עלינו ועל סביבתנו. גם אם אנחנו המארחים, להפוך בדמיונו לאיילו

שניות לאורחים. להתבונן על האירוע שתכננו - מהצד. ולשמוח בו. להביט על השולחן שערכנו, כאילו משהו אחר עשה זאת. וליהנות מכך. מוכרחים ללמוד לקחת נשימה עמוקה ולחוות את הרגע הנתון שבחרנו בו - עם כל הלב והנשמה. רק כך נצליח להשיב מלחמה שעה לתחושת הסחרור האופפת אותנו. לאינטנסיביות הבלתי אפשרית של חיינו. ואולי זה גם הפירוש בבקשה שאנו מרבים להפנות אל הקב"ה ובאופן מיוחד בימים אלה של עומס ומרוץ מטורף: "אבינו מלכנו, תהא השעה הזאת שעת רחמים ועת רצון מלפניך". השעה הזאת. הדקה הזאת. עשה שהיא תהיה - שעת רחמים ועת רצון. שנה טובה, מתוקה ומעט יותר רגועה - לכולנו.

החכמה היא - לתפוס את הרגע. להיאחז בו בציפורניים. לא להניח לו לחמוק מאיתנו. מסביב ייהום הסער, אך אנו נתכנס לאיילו רגעים בתוך עצמנו ונעשה את מה שבאמת אנחנו רוצים/צריכים לעשות. זה בהחלט לא קל. אדם מתכוון לשמחה גדולה במשפחה, בר-מצווה או חתונה. שנים פנטזו את הרגע. חודשים נערך לקראתו. עיצב הזמנות, בחר קייטרינג, סגר עם תזמורת... והתרוצץ בין גמ"חים כדי לממן כל זאת. ואז, בהגיע הרגע הגדול הוא כל-כך טרוד, כל-כך לחוץ, כל-כך בהול שהכול "יתקתק כמו שצריך", עד שהוא בעצמו איננו נהנה ממנו כלל. האם לא מגיע גם לו לפחות רגע אחד טהור של הנאה ושמחה מכל התוכניות שהגה ומכל

בינונו
מנחם ברוד

ההוראה מוועדת טרכטנברג

רעיון גדול הוא תמיד מלהיב, מסעיר, מעורר את הדמיון. כשבאים לפרוט אותו למעשים, צריכים לרדת מהעולם הנשגב של הרעיונות לפרטים קטנים

קדושה אפילו בעניינים פשוטים ורגילים של חיי היום-יום - ורק אחרי-כך בחיים החברתיים של היחיד בתור חלק מן הציבור וכך הלאה."

החלטות שניתנות למעקב

במקומות רבים בתורת החסידות מוסבר שכאשר יהודי מתעורר בהתעוררות של תשובה, לא די להשאירה ב'התעוררות כללית', אלא צריך להוריד אותה להתעוררות פרטית. כולנו מתעוררים בימים הנוראים ב'התעוררות כללית'. אנחנו מתרפקים על אבינו שבשמים, מתחרטים על כל הדברים הלא-טובים ומקבלים עלינו להתנהג אחרת. אבל אם זה יישאר ב'התעוררות הכללית' - סביר להניח שלא תהיה להתעוררות הזאת השפעה על הימים הרגילים של השנה.

את ה'התעוררות הכללית' צריך לתרגם לדברים מעשיים, 'קטנים' לכאורה, אבל כאלה שאפשר לעקוב אחריהם ולבחון אותם. מסופר על הרבי הרש"ב שבכל ראש-השנה קיבל עליו הידור חדש, והרבי מביא בשם הרבי הרי"צ שזו הוראה למעשה לכל אחד ואחת, שבראש-השנה עלינו לקבל על עצמנו הידור נוסף, וזירות חדשה בענייני לא-תעשה וכדומה. הדברים ה'קטנים' האלה מכילים את ההתעוררות הגדולה, ומשמרים אותה שלא תתפוגג ושתהיה לה אחיזה בחיי היום-יום.

לכאורה האדם יכול לחוש אכזבה כשאומרים לו שמההתעוררות הגדולה והאדירה של הימים הנוראים יישארו בידו כמה החלטות קטנות. ביום-הכיפורים הוא עמד וזעק "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" והתכוון למסור את נפשו על קדושת שמו, ועם מה הוא הולך הביתה? עם החלטה לברך ברכת המזון מתוך הסידור? או לומר את שיעור התהילים היומי מיד אחרי התפילה? או לבוא פעם בשבוע לעוד שיעור?

אבל כמו בהמלצות טרכטנברג - וסליחה על ההשוואה - השינוי נמצא בפרטים הקטנים. אותן החלטות קטנות ניתנות למדידה, ואילו רוח גדולה באה והולכת. כשיהודי קיבל עליו בראש-השנה החלטה להתפלל במקום אחד ולא להתהלך אנה ואנה, יזכור בכל יום ויום את ההתעוררות של ראש-השנה. כאשר ההרגל ימשוך אותו להתחיל להסתובב בבית-הכנסת, ייזכר שקיבל עליו החלטה בראש-השנה ויחזור למקומו. ההחלטות הקטנות האלה ידחקו אט-אט את הרע ויגבירו את הטוב.

הבה נרד אפוא לפרטים הקטנים, ונחולל את השינוי. כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה, שנה של אהבת רעים אמיתית בין תושבי הכפר, שנת הגאולה.

אירועי הימים האחרונים שלפני ראש-השנה נותנים לנו נקודת-מבט מעניינת על הגישה הנכונה לראש-השנה ולהתעוררות שצריכה לבוא מהימים הנוראים בכלל. השבוע הגישה ועדת טרכטנברג, שקמה בעקבות המחאה הציבורית בקיץ האחרון, את המלצותיה. תגובת יוזמי המחאה הציבורית הייתה של אכזבה ודחייה מוחלטת. יש כאן כמובן גם מניעים פוליטיים, כמו שהמחאה כולה מונעת באנרגיות פוליטיות בורות, אבל בתוך קולות המרמור אפשר לשמוע גם אכזבה אמיתית. לאמור: "זה הכול?! בשביל זה נלחמנו?! בעבור שינויים קטנים כאלה יצאנו לרחובות?!".

למעשה, האכזבה הזאת כבר הייתה קיימת בראשיתו של גל המחאה. כלי-אמת שניסו לשאול את הצעירים המוחים מה בדיוק הם רוצים ואיך הם מציעים לפתור את הבעיות, בשעה שיש תקציב מוגבל והכסף אינו צומח על העצים, וכשאישי אינו רוצה שהמדינה תיקלע למשבר כלכלי - הם פשוט התנערו מהשאלה. "אנחנו רוצים צדק חברתי, עולם חדש, מהפכה בכל עולם המושגים, ואתם שואלים אותנו שאלות קטנות" - זו, פחות או יותר, הייתה רוח תשובתם.

אפשר להבין את תחושתם. רעיון גדול הוא תמיד מלהיב, מסעיר, מעורר את הדמיון. כשבאים לפרוט אותו למעשים, צריכים לרדת מהעולם הנשגב של הרעיונות לעיסוק בפרטים קטנים ומשמעממים. שם נתקלים בקשיים, בצורך לאזן מול צרכים אחרים, בחוסר היכולת להגשים את כל השאיפות והמאוויים. הירידה הזאת מתסכלת וגורמת אכזבה.

אבל התיקון האמיתי נוצר דווקא בפרטים הקטנים ולא בסממאות הגדולות.

"התפוגגה התרוממות-הרוח"

בערב ראש-השנה הזה יתפרסם בעיתונים הגדולים בארץ מכתב כללי של הרבי מימי הסליחות תשכ"ג. במכתב הזה הרבי מדבר בדיוק על הנקודה הזאת.

הרבי מציין בצער כי לעיתים תכופות אין ההתעוררות של הימים הנוראים מותירה את ההשפעה הרצויה על כל ימות השנה. וכך הרבי כותב: "הימים הנוראים חלפו, ובכמה וכמה קהילות ויחידים התפוגגה התרוממות-הרוח, ולא ניכר השינוי לטובה המצופה מכל יהודי, איש או אישה, בחיים האישיים היום-יומיים".

הרבי מסביר כי הסיבה לזה היא שההתעוררות נשארה בעניינים גדולים ולא ירדה לפרטים הקטנים, של התחזקות בלימוד תורה ובקיום מצוות בפועל. הרבי קורא: "יש לשים את הדגש על הבאת

תפילה ראשונה, לימוד והתועדות רעים בבית הכנסת 'יוסי רייטשיק שול'

רייטשיק ז"ל. "חסרונו נרגש יום-יום", אמר הרב. "חסרים לנו אנשים דוגמתו, עם האהבת-ישראל המיוחדת שלו, עם החיוך המאיר ועם השמחה התמידית שהקריין".

לאחר מכן השמיע דברים דוברי חב"ד וחברו של הרב רייטשיק לעבודה בצעירי-אגודת-חב"ד, הרב מנחם ברוד, שעמד על הקשר בין בניית בית-כנסת לבין אישיותו יוצאת הדופן של הרב רייטשיק ז"ל. "תמיד טוב ויפה להקים בית-כנסת לעילוי נשמתו של אדם שנפטר מהעולם, אולם אצל הרב רייטשיק ז"ל הדברים מקבלים משמעות יתרה, שכן כל מי שזכה לראותו מתפלל או אפילו אומר פרק תהילים, יכול היה לראות תפילה הבוקעת מהלב מהי", אמר הרב ברוד.

דברי תורה וגעגועים השמיע גם הרב זאב סלאווין, מנכ"ל מוסדות 'אור שמחה'. הרב סלאווין שילב ביאורים משיחותיו הק' של הרבי על חודש אלול עם דברים נרגשים על הרב רייטשיק ז"ל.

לאחר פרק דברי התורה והזיכרון, למד הציבור יחדיו שמונה פרקי משניות המתחילים באותיות שמו של הרבי ז"ל. בגמר הלימוד המשיך הקהל להתועד אל תוך הלילה, כאשר להתועדות מצטרפים רבנים, משפיעים, עסקנים וידידים המספרים סיפורים מאורחות חייו של הרב רייטשיק ומפיקים מהם הוראות מעשיות בבחינת "החי ייתן אל ליבו". בית-הכנסת 'יוסי רייטשיק שול' נבנה על-ידי עמותת 'אורו של יוסף' שהקימה רעייתו הגב' דינה תחי' בעזרת ידידי בעלה ז"ל ומוקרי זכרו. חנוכת בית-הכנסת תתקיים בע"ה לכשתושלם כל מלאכת הבנייה כולה, לאחר חודש החגים.

גן המשחקים בשיכונים החדשים יהפוך לפארק ירוק ומלבב

בשבועות הקרובים יעבור בע"ה גן המשחקים הציבורי בשיכונים החדשים מתיחת פנים רצינית. מרחבי עשבייה וכן שטחי חול נוספים יעובדו מחדש ויכוסו במרבדי דשא. ייתוספו שבילים מרוצפים במקום ואזור המשחקים ירוצף אף הוא באבנים משתלבות.

מספר הספסלים בגן יגדל ומערכת התאורה במקום תתוגבר. כמו כן ייקבעו ברחבי הגן פחיאשפה שיסייעו בשמירה על הניקיון, גבולות הפארק יגודרו בגדר-חיה, ואף תשולב בו גינת נוי. כל זאת לרווחת ילדי השיכונים והוריהם.

תחילתו של המהלך נעשתה כבר, עם הוספת מתקן שעשועים גדול במרכז הגן וריצוף שטח המתקן בגומי רך ובטיחותי. השדרוג כולו עתיד בע"ה להסתיים בתוך שבועות מספר. ההורים נקראים לעורר את ילדיהם לשמור על הניקיון ועל שלמות המתקנים בגן, על-מנת שהנאתם מהגן תימשך לאורך זמן.

לפני התיבה, במניינים נפרדים. לאחר מכן נטל הציבור את ידיו והסב אל שולחנות ערוכים כיד המלך, להתועדות מרגשת לרגל היאצייט. את ההתועדות פתח רב בית-הכנסת, הרה"ח ר' אשר אייזנבך. הרב אייזנבך העלה קווים לדמותו המיוחדת של הרב רייטשיק ז"ל ובירך את רעייתו הגב' דינה רייטשיק תחי' על הצלחתה באתגר הכבד שנטלה על עצמה - בניית בית-כנסת גדול ומפואר, לע"נ בעלה המנוח.

בהמשך ההתועדות נשא דברים המד"א הגה"ח הרב מרדכי-שמואל אשכנזי שליט"א, ששילב תורה עם דברי זיכרון נרגשים על הרב

באור לכ"א באלול, היאצייט השלישי של הרה"ח ר' יוסף-יצחק הלוי רייטשיק ז"ל, התכנסו בני משפחת רייטשיק, עובדי צעירי-אגודת-חב"ד, חברים, ידידים ומוקירי זכרו מכל הארץ, לצד מתפללי בית-הכנסת 'יוסי רייטשיק שול', בבית-הכנסת החדש שבנייתו על שמו ולעילוי-נשמתו של הרב רייטשיק נשלמת והולכת בימים אלו.

עם רדת הערב נהר קהל רב להיכל בית-הכנסת, ולראשונה נחשף ליופי ולפאר של המקום. תחילה התפלל הציבור מנחה ולאחר מכן תפילת ערבית, כאשר שלושת בניו שיחי' של הרב רייטשיק עוברים

חידת הכפר

מאת איז'ו פרומר חידה מספר 2

ב"ראשית דבר" של הספר שוב מוזכר העניין ואף בהרחבה, איך שועד הניגונים ניגן לפני ר' יהושע ווייסער הניגונים עצמם ובאמנות גדולה העלה זאת על הכתב וכו'.

והו: הִלְכָן רָשָׁם בְּכָלִי הַסּוֹפֵר - התווים

נרשמו על ידי יהושע ווייסער - הלא הוא "הלבן" (באידיש ווייסער" פירושו "הלבן"). הוא רשם את הניגונים, שהם קולמוס הנפש ("היום יום - חלק שני", בשם אדה"ז) - ולעניין זה התייחס המינוח כלי הסופר (רבים מן הפותרים ציינו כי דווקא חלק זה של החידה עזר להם להגיע לפתרון של "ספר הניגונים"). ומיהו עורכו של ספר הניגונים? החסיד המפורסם ר' שמואל זלמנוב, שהוא גם היה "עורך כללי" של בטאון "התמים" ש"ל בווארשה. עובדה נדירה נוספת הקשורה לספר זה היא שהמו"ל אינו קה"ת, אלא חברת "ניחח"

ראשית, ברצוננו להודות לקוראים הרבים והנאמנים שהשקיעו מאמצים לפתור את החידה הראשונה ושלחו את פתרונותיהם. כפי שצויין, החידה הקודמת עסקה אודות ספר חב"די ידוע - הלא הוא "ספר הניגונים - חב"ד".

החידה הייתה בנויה, למעשה, משלושה חלקים, שכל אחד מהם התמקד בהיבט אחר של ספר הניגונים: הקטע הראשון עסק במקורותיה של הנגינה ביהדות (כפי המובא בספר הניגונים, וכדלקמן); הקטע השני התייחס באופן ספציפי להו"ל של ספר הניגונים החב"די; ואילו הקטע השלישי עבר כבר למשמעויות הרוחניות (גם הכלליות, אך בעיקר החסידיות) של הניגון.

הָאָב אָחוּ בְּדָבָר הַכְּרִחִי - בעמוד הראשון של ה"מבוא - היכל הנגינה" בספר הניגונים, מופיע הקטע הבא: "עוד בראשית תולדות האדם עלי אדמות, בדורו השמיני, כבר אנו מוצאים בתורתנו הק', אודות מקורותיה ומחוללה של הזמרה. - 'ותלד עדה את יבל הוא היה אבי יושב אוהל ומקנה ושם אחיו יובל הוא הי' אבי כל תופש כנור ועוגב'... - הסמיכות של 'יושב אוהל ומקנה' עם 'תופש כנור' מראה לנו לדעת, שיחד עם ההכרחיות של הרועה והמקנה לטובת ישובו של עולם, הי' העולם על זקוק גם להשירה והכלי זמר. כמו כן מורה על היחס הקרוב שבין הרועה להנגינה, שזה אולי הנימוק למנהגם של חסידים, שלקחו הרבה מוטיבים מנגינות הרועים המלאים געגועי נפש, כדלקמן". ע"כ מספר הניגונים.

וממלא: **הָאָב אָחוּ בְּדָבָר הַכְּרִחִי - אביה הראשון ומחוללה של הנגינה, הלא הוא יובל, היה "תופש" - במשמעותו של אוחו - "כינור ועוגב", שזהו דבר הכרחי לטובת ישובו של עולם. ובעקבות כך - הַגְּעֻגוּעַ נִשְׁאָר, כפי המנהג הַחֲסִידִי, כמבואר בסופו של הקטע הנ"ל, שזהו הנימוק למנהגם של חסידים שלקחו הרבה מוטיבים מנגינות הרועים המלאים געגועי נפש.**

...

"תווי הנגינה שבספר זה נרשמו ע"י החזן המפורסם ר' יהושע ווייסער ע"ה, מומחה מצוין לכתבת תווי נגינה, כפי ששמע הניגונים מפי ועד המנגנים של חברת "ניחח". משפט זה מופיע באופן בולט בעמודו השני של ספר הניגונים (בגבו של דף השער). כמו כן,

(=ניגוני חסידי חב"ד).

אי לכך ובהתאם לזאת: הַתְּמִים עָרַךְ (במובן דרמשמעי. התמים ר' שמואל זלמנוב ערך את זה, והוא גם זה שערך את "התמים"...) וּמִצָּב הַרוּחַ הַשְּׂתֵפֵר - "ריח ניחח - נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני" (רש"י שמות כט, יח).

...

אחד הפסוקים הידועים אודות הנגינה בתנ"ך הוא "ועתה קחו לי מנגן, והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'" (מלכים"ב ג, ט). דרך אגב - פסוק זה גם מצוטט ומפורש באותו "מבוא" שהוזכר לעיל.

"סדר הכשר בשר לאכילה להוציא ממנו דם האסור הוא: שריה, מליחה, הדחה. ענינם בעבודה: שריה - להשרות עצמו בדברי הרב, מליחה - יחידות, הדחה - ניגון" (היום יום כו אלול. מועתק כאן מהתרגום העברי הנפוץ).

"אאמו"ר אמר: פתגם חסידי מביא לצלילות הדעת... הנהגה טובה חסידית... ניגון חסידי מחזק את התקוה והבטחון, מביא שמחה ומעמיד את הבית ואת בני הבית בקרן אורה (היום יום כב תמוז. מועתק מהמקור הנ"ל).

סיומה של החידה מתחבר כעת מעצמו: קחו עֲקֹשׁוּ אֶת הַיָּד - "ועתה [=עכשיו] קחו לי מנגן... יד ה'", וְהִתְחִילוּ בְּשִׁטְיָפָה - הדחה [=שטיפה] היא ניגון, וְבָאֵם תִּצְלִיחוּ - תַעֲמִדוּ בַפְּנֵה: הניגון יעמיד אתכם ואת בני ביתכם בקרן [=פינה] אורה.

...

הראשון שלח פתרון מושלם לחידה על כל חלקיה - והוא גם הזוכה המאושר בתווי קנייה ע"ס 500 ש"ח באדיבות 'היפר ליפסקר' - הינו תושב הכפר ר' ראובן פבזנר שיחי'. פרט ראוי לציון הוא, אשר מי שנצמד להנחיות שצורפו לחידה דרכו הייתה סלולה לפתרונה. רבים מאלו שידעו כי התשובה היא אכן "ספר הניגונים", לא טרחו פשוט לפתוח את הספר, ושם היו מוצאים בקלות ולמול עיניהם את מרבית התמוזים. כמו כן, פותרים רבים ניסו "להתעלם" או לעקוף חלק ממשפטי החידה, אך למעשה כל שורה הכילה לפחות רמז אחד ולא נכתבה כ"מליצה".

חשוב להדגיש, כי החל מהחידה הנוכחית לא תתאפשר עוד שליחת תשובות באמצעות דואר אלקטרוני, אלא אך ורק דרך פאקס שמספרו: 1533-9608212.

חידה מספר 2 מובאת כעת לפניכם.

התשובה לחידה זו היא דמות חשובה בתולדות חב"ד:

הָרֵאשׁוֹן בְּסִדְרָה הִיָּה יָבֵשׁ בְּהַחְלֵט,

עֲדוּתוֹ נִמְצָאת בְּכָל חֹדֵר, בְּלִי כָּל סִפְק.

אִם תַּעֲמֹד לְמַבְחָן, יִהְיֶה זֶה אָסוּר בְּתַכְלִית

אֲךָ בְּפַעַל זֶה הַיּוֹתֵר טוֹב מִבְּחִינָה סִפְרוּתִית.

וְאִם בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ תַּחֲפֹץ -

חֲפֵשׂ הַיֵּטֵב בְּכַתָּל, מִיָּד אַחֲרֵי הַנִּיצוּץ.

כללי החידה:

לפניכם חידת הגיון, המשלבת ידע מוקדם בסיסי (כללי ובעיקר חב"די), עיון וחיפוש במקורות חב"דיים, והיבט נכבד של חשיבה מילולית.

הפרס לפותר/ת ראשונה את החידה על כל חלקיה - תווי קנייה בסך 500 ש"ח בצרכניית 'היפר ליפסקר', המלווה ונותנת החסות לחידה. באם בתוך חודש ימים מיום פרסומה לא תיפתר החידה - יעלה סכום הפרס ב־500 ש"ח נוספים (וכן הלאה בכל חודש, עד לפתרון החידה).

את התשובות, בצירוף שם מלא ומספר טלפון/פלאפון, יש לשלוח לפאקס שמספרו 1533-9608212.

תתקבלנה אך ורק תשובות מנומקות ומפורטות. כלומר - יש לפרט ולהסביר כיצד כל אחד מן הקטעים בחידה מתקשר לפתרונה באופן מובהק. כל שורה מכילה רמז אחד או יותר. ניחוש או 'הימור' על התשובה - דהיינו פתרון ללא הסבר - לא יהיה קביל (גם אם התשובה עצמה נכונה). הזוכה יהיה הראשון שיפתור נכונה את החידה במלואה. מערכת 'הכפר של הרבי' הינה הסמכות האחרונה בכל הנוגע לקביעת הזוכה ו/או טיב התשובה. שיקול דעתה הבלעדי יכריע בכל מקרה של ספק, כמו גם בנוגע לכל אייבהירות בנוגע לחידה ולכלליה. מדי פעם יופיעו רמזים לפתרון החידה, במקומות ובזמנים שונים, על פי החלטתה של מערכת 'הכפר של הרבי'.

הזכות לקבלת הפרס נתונה לתושבי כפר חב"ד בלבד.

מערכת 'הכפר של הרבי' שומרת לעצמה את הזכות לפרסם תשובות שונות שהתקבלו באמצעות הפאקס הנ"ל, אף אם אינן מכילות את התשובה הנכונה ו/או המלאה. כל השולח תשובה כלשהי לפאקס המצויין לעיל, מביע בזאת אוטומטית את הסכמתו לכך, כמו גם לכל שאר תנאי החידה.

השליחה,
ההתעלות,
הלוויה...

"שישו ושמחו בשמחת תורה ותנו כבוד לתורה"

הקפות שניות

בכפר חב"ד

כמיטב המסורת רבת השנים

הציבור כולו מוזמן להשתתף בשמחת הקפות שניות

שתערך אי"ה ברוב עם

במוצאי שמחת-תורה, כ"ב בתשרי תשע"ב (20.10.11)

בבית הכנסת 'בית מנחם' בכפר-חב"ד

בשעה 20:30

עם הזמר החסידי
ר' נמואל הרוש שיחי'
ותזמורתו של
ר' גרשון פרישטט שיחי'
בהשתתפות
רבנים ואישי ציבור